Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 272 (14077) | 1975 оной ноябриин 20, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Уншагшын түрүү бэшэг

ТЕХНИКЭЭ hАЙНААР ЗАhАБАРИЛХА

hэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Буряад оро- механизаторнууд, тарялашад амжалтатайгаар ажал- байна. Трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр лажа, агротехникэ наринаар баримталжа, олохон ада болон звенонууд, колхоз болон совхозууд хүдөө ын ургамалнуудай баян ургаса туйлаhан юм. Энээ ашаар республикамнай гүрэндэ ороohо таря, хар ка хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр худалдажа, түсэб, улл- удаа үлүүлэн дүүргээ.

үнөө үедэ республикымнай колхоз, совхозууд хүсэ эй трактор, комбайн болон бусад машинануудаар а хангагданхай. Гансахан юhэдэхи табан жэлэй тур- колхоз, совхозууд 3.500 трактор, ороohоной 1.600 байн, 2.500 ашаанай автомобиль болон бусад олон машинануудые абаhан байха юм. Ажахынуудта ехэтэй К-700 түхэлэй 140 гаран трактор хүдэлгэг-

шалан дээрэхи хүдэлмэриин дүүрэхэтэй сасуу ерэ- жэлэй—арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй урга- үндэhэ hуури табигдажа захалаа. Механизаторнууд ор, машинануудаа заhабарилжа ороhон байна. Эндэ гын аймагай механизаторнууд Курска областиин бо- Чувашай АССР-эй механизаторнуудай жэшээгээр ажахын техникые ерэхэ жэлэй хүдэлмэридэ саг hайн шанартайгаар бэлдэхэ үүсхэл гаргаа. Тинхэ- эдэнэр хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машинануу- бүхы тракторнуудай 90 процентые апрелиин 15 ор сүм бэлэн болгохо, үбэлдөө комбайнуудаа заhа- а уялга абанхай. Үүсхэл гаргагшад хэлэhэн үгэ- хүрэхын түлөө үсэд шангаар ажаллажа оробо. Но- ин 15-най байдалаар аймаг дотор 70 трактор, бүхы уудай 70 процент, сеялкэнүүдэй 60 процент заhа- агдаhан байгаа.

техникэ заhабарилгаяа эмхитэйгээр, түргэнөөр, hайн артайгаар үнгэргэхэ арга боломжо хаа хаанагүй бии. эй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта техникэ заhаба- а мастерскойнууд, түхеэрэлгэнүүд нилээд олошороо, технологи хэрэглэгдэдэг болоо. Олохон колхоз, озууд трактор, машинануудай ажалhаа hулархатай заhабарилжа эхилдэг болонхой. Тэрэнэй ашаар ха- тарилгын, ургаса хуряалгын эхилхэhээ урид 2—3 ин туршада трактор, комбайн болон бусад маши- удаа бүхыдэнь бэлэн болгодог байха юм.

актор, машинануудаа саг соонь hайн шанартайгаар ын тула заhабарилгада хабаададаг механизаторнуу- ажалые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ шиидхэхы удха ша- й.

Үдөө ажахын техникэ заhабарилгада «Сельхозтехни- нэгэдэлэй предприятинууд ехэ hуури эзэлнэ. Энэ лэй мастерскойнууд болон заводууд шэнэ түхеэ- нүүдээр, зэмсэгүүдээр, приборнуудаар хангагданхай. эдэнэр колхоз, совхозуудые запчастьнуудаар ханга- байха юм. Энэ жэлдэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд трактор, машинануудай заhаба- ые муу бэшээр эмхидхэhэн байна. Энэ талаар Бэ- рэй, Яруунын аймагуудай нэгэдэлнүүд жэшээ ха- на.

игэбэшье олохон ажахынууд, «Сельхозтехникын» эл техникэ заhабарилгые муугаар эмхидхэнэ, зап- нуудаар ажахынуудай эрилтэнүүдые, захилнуудые а хангана. Энэл ушар шалтагаан дээрэhээ олохон нууд ДТ-75 түхэлэй тракторнуудые заhабарилха гүйдэнэ. Иимэ тракторнуудай мотоор болон А-41 тү- й двигатель заhабарилха уялгатай Тарбагатайн за- үнөө эдэ тракторнуудые заhабарилгада абанагүй. байдалые тэсэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, бүхы гэн- тракторнуудай аяар 70 процентнь ДТ-75 түхэлэй бшуу. Тиимэhээ республикын «Сельхозтехникын» элэй хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар яаралтай хэмжээ а ушартай.

лхоз, совхозуудай, «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй барилгын мастерскойнуудай хүдэлмэрине hайжаруул- цех, узел, механизатор бүхэндэ хүдэлмэриин даабари хэ, тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр рүүлхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай юм. Теэд алта хээд үзэхэдэ, зарим мастерскойнуудай байра, рэлгэнүүдынь мүнөө хүрэтэр бэлэн болгогдоогүй аар. Иимэ баримтанууд Түнхэнэй, Зэдын, Хэжэн- аймагуудай зарим ажахынуудта үзэгдэнэ.

дөө ажахын техникэ hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр лаха хэрэгтэ парти, правительствамнай ехэ анхарал улна. «Хүдөө ажахын техникэ ашаглалгые hайжа- н хэмжээнүүд тухай» гэhэн тогтоол соогоо КПСС- Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ор, машинануудтай ажахы бүхэндэ заhабарилгын рской, гараж түхеэрхэ, бригадануудта техническэ ха- алгын пунктнуудые бии болгохо гэжэ шиидхэhэн . Энэ шиидхэбэриин ёhоор, hүүлэй жэлнүүдтэ кол- совхозуудта заhабарилгын 20 гаран мастерской, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн олон мастерской, нууд баригдажа байнхай.

ынээ жэл бүхэндэ колхоз, совхозууд ургаса хуряал- техникые саг соонь заhабарилжа үрдидэггүй. Энэ таряа хуряалгын эхилхэ үедэ аяар 350 комбайн ү, али бүхы комбайнуудай 12 процентнь бэлэн бэ- айшоо. Тиимэhээ олон комбайнуудые яаралтайгаар нэрэтэй болоод лэ поли дээрэ гаргаhан байгаа. ушарта комбайнуудые ургаса хуряалгын үедэ по- ээрэ заhабарилха баатай болоогдоо бшуу. Иимэ ба- нууд Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоздо, Зэдын, гын аймагуудай зарим ажахынуудта ушарhан бай- .

эниие анхаралдаа абангүй байхын аргагүй. Ургаса лгын техникые саг соонь бэлэн болгохын тула тэ- е үбэлдөө заhабарилха хэрэгтэй. Энэ жэлдэ рес- ын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд ое ороohоной комбайнуудай узел болон агрегадуу- заhабарилха болонхой. Тиимэhээ ажахынууд үдэр саг й комбайнуудай узелнүүдые заhабарилхаар тушаа- ноно. Энэ талаар Сэлэнгын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй уудай «Сельхозтехникын» нэгэдэлэйхид бусадта жэ- харуулна. Мүн комбайнуудые үбэлдөө заhабарилдаг ын тула колхоз, совхозууд мастерскойнгоо дэргэдэ депо түхеэрхэ ушартай. Иимэ депо Мухар-Шэбэ- аймагай «Искра», «Загаинский» колхозуудта бүтээг- . Тиимэhээ эдэ колхозууд комбайнуудайнгаа хахад- ошхиинь үбэлдөө заhабарилна бшуу. Энэ жэлдэ н заhабарилха байра Яруунын аймагай «Дружба», аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Түнхэнэй «Сибиряк» озуудта ашаглалгада оруулагдаа. Эдэнэр комбайнуу- заhабарилжа эхилэнхэй.

бүгэдын хажуугаар заhабарилгада хабаадуулагда- механизаторнуудта зохид байра бэлдэхэ, үдэртөө столово эмхидхэхэ тон шухала. Мүн тэдэнэрэй социалис мүрысөө эмхидхэжэ, дүнгүүдыень үдэр ... байха эрилтэ табигдана.

А. СЫМБЕЛОВ.
БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ахамад инженер.

ОЛЗОБОРИТОЙ ПРЕДПРИЯТИ

«Туяана» гэжэ нэгэдэлэй харьяата Бэшүүртэхи оёдолой фабрика табан жэлэйнгээ түсэб 4,5 жэл соо сүм дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр хүдэлжэ эхилэнхэй. Жэлэй эсэс болотор эндэхи оёдолшод нилээд ехэ хэмжээнэй хубсаhа хунар гаргаха юм.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада шэнэ түхеэрэлгэ hайса абаhан, үйлэдбэриингөө талмай үргэдхэhэн, байрын болон бусад олон барилга хэhэн байна. Нигэжэ Хёлго мүрэнэй эрьедэ аймагай түб hууриhаа арбаад модоной газарта оеhэдын hургуулитай, столовотой, магазин болоод хангалгын бусад зургаануудтай хүдэлмэришэдэй тосхон бодонхой.

Хэрбээ 1970 ондо тус фабрика 946 мянган түхэригэй продукци гаргабашье, гарзатай предприяти байhан haa, 1975 ондо 2 миллион 600 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилhэн, олзотой предприяти болоо.

Д. ЖУГДУРОВА.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЖЭ БАЙhАН ТУХАЙ

1975 ОНОЙ НОЯБРИИН 16-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	hүн	Үндэгэн
Баргажанай	80	90	—
Баунтын	82	94	—
Бэшүүрэй	82	90	167
Зэдын	74	85	93
Яруунын	87	88	—
Загарайн	79	93	294
Захааминай	90	91	—
Кабанскын	81	93	100,3
Хэжэнгын	65	94	—
Хурамхаанай	69	93	—
Хяагтын	79	93	101
Мухар-Шэбэрэй	69	91	179
Ахын	110	103	—
Прибайкалиин	78	96	—
Хойто-Байгалай	54	100	—
Сэлэнгын	88	1	—
Түнхэнэй	79	88	36
Улаан-Үдын	85	87	92
Хориин	87	96	89
Республика бүхыдөө	81	91	91

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

НАГ ШЭБХЭ— ПОЛИ ДЭЭРЭ

ЯРУУНА. (Телефоноор абтаба).

Манай колхоз сабшалан, таряалан hайжаруулгада ехэ анхарал хандуулдаг. Тиимэhээ жэлhээ жэлдэ яhала hайн ургаса хуряадаг гээшэбди. Мүнөө жэлшье соносхогдоhон габшагай хоёр hара соо ехэ юумэ хэхээр хараалагданхай.

3.500 тонно наг шэбхэ сабшалан, таряалангуудта гаргаха түсэбтэй haa, 2.230 тонно гаргагдаад байна. Тэрэ тоодо, 190 тонно шэбхэ полинуудта зөөгдөө. Гуша гаран километр хобоо hубаг, 60 гектар сабшалан модо шулуунhаа сэбэрлэгдээ.

Намарай уhалалга үргэнөөр хэгдэнэ. 400 гектар таряалан, 500 гектар сабшалан уhалагдаад байна.

Сабшалан, таряалан hайжаруулгада оньhожоруулагдаhан лугомелиоративна отряд хүдэлдэг. Энэ отрядай мэдэлдэ «ДТ-74» түхэлэй бульдозер, ашаанай түхеэрэлгэ, «2 МТЗ-50» трактор, нэгэ «К-700» бии юм. Тус отрядай гэшүүд жэлhээ жэлдэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Ерэхэ жэл эдэнэр бүри ехэ үбhэ бэлдэхэхээр зоригжонхой.

Л. ЦЫДЫПОВ,
«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ ДҮЛЭТЭ ТЭМСЭГШЭ

М. И. Калининай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Михаил Иванович Калининай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Союзуудай байшангай Колонно зал соо ноябриин 18-да боллоо. Эндэ үйлэдбэриин түрүүшүүл, Коммунис партиин ветеранууд, түб хотын партийна, совет, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, Совет Армиин сэрэгшэд, Калининска областиин түлөөлэгшэд байлсаа.

Президиумдэ нүхэд **В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Б. Н. Пономарёв, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов** гэгшэд hуугаа.

Тэрэшэлэн президиумдэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай, партиин МГК болон МК-гай, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, наука болон соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад, сэрэгэй начальнигууд, түб хотын элитэ хүнүүд байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин** суглаа нээбэ.

«Партиин, Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша» гэhэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Б. Н. Пономарёв** хээ.

М. И. Калининай түрэhөөр 100 жэлэй ойе баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглэжэ, энэ элитэ ехэ большевик-ленинецэй, манай партиин элитэ ехэ ажал ябуулагшын, совет гүрэниие байгуулагшадай, дээдэ зэргын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэнэй, олониитые гайхамшагтайгаар эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ хүнэй дурасхаалые ёhолон тэмдэглэхын тула бидэнэр эндэ суглараабди гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Он жэлнүүд, олон арбаад жэлнүүд үнгэрнэ, зүгөөр «Бүхэсоюзна старостын» нэрэнь, ажал хэрэгынь совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ тон дүтэ, арадай hанаа сэдьхэлдэ хүндэтэйгөөр хадагалагдажа байдаг юм.

М. И. Калинин бүхы амиhаа партиин хэрэгтэ үгөө Профессиональна революционер, подпольщик байhан тэрэ 1919 онhоо партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн байhан юм. М. И. Калинин 26 жэлhээ үлүү сагай туршада Бүхэроссин Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедые, ССР Союзай ЦИК-е, hүүлээрнь СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые толгойлоо. Бүхэдэлхэйн түүхэдэ шэнэ үе сагые нээhэн ороной бодото арадай президент тэрэ байhан юм.

Агууехэ Ленинэй сэхэ хүтэлбэри доро, тэрэнэй эгээн дүтын соратнигуудтай суг хамта М. И. Калинин Октябриин политическэ армиие жагсаагаа, шэнэ социалис обществын үндэhэ hуурииe байгуулжа, тэрэнэй асари ехэ байшангые бодхоолсоhон байна. Мунхаг харанхы хархис байдалай үедэ тэрэ ажабайдалайнгаа харгы эхилhэн бэлэй. Тэрэ үедэ имагтал Ленин, хүдэлмэришэн ангиин эрхим түлөөлэгшэд лэ Росси дээгүүр бадарха революциин туяа харадаг байгаа. М. И. Калининай ажабайдалай зам Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалтын hүүлээр жэл болоод байхада, түгэсэhэн байна. Энэ илалта болбол социалис туйлалтануудай эбдэршэгүй бата бэхиие, Соведүүдэй ороной диилдэшэгүй хүсэ шадалые бүхы дэлхэйдэ харуулаа hэн. М. И. Калининай аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлөөгүй партийна, гүрэнэй томо тушаал гэжэ үгы юм.

Саашань элидхэлшэ Михаил Иванович Калининай ажабайдалай харгы зам тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

М. И. Калинин Соведүүд тушаа онсо ехэ анхарал хандуулдаг байhан гэжэ элидхэлшэ саашань тэмдэглээ. Олониитэтэй Соведүүдэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ тухай тэрэ оролдоо, түрүүшын совет кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар оролдосотойгоор хүдэлөө.

(Түгэсхэлынь 2 дохи нюурта).

«БУЛАД ХҮЛЭГҮҮД» hОЙГДОНО

РЕПОРТАЖ

I.

ХЭЖЭНГЫН голдо саhан схээр ороодүй. Тала дайдые харахада, үшөөл хара зандаа. Тарянай газар тээ саананиь шарлана, бүри саанахи үндэр уулануудай оройдо саhан сайрана.

Үбhэ, hолоомо шэрэhэн тракторнууд харгыгаар hубарина. Үбэлжэлгын үедэ малай эдихэ тэжээл отара, гүүртэнүүдтэ асарагдажа байна гээшэ.

Хэды тиибэшье «булад хүлэгүүдые» бүхэли үбэлдэнь «унахагүйш». Тэдэшни баhа эмдэрхэ, заhабарида орохоор болодог ха юм. Тиимэhээ тэдэниие хабарай тарилга болотор hайнаар «тахалха» хэрэгтэй болоно бшуу.

Хэжэнгын совхозой МТМ соо хүлгөөтэй боложо эхилhээр үнинэй. Эгээл тэндэ ябатараа, аймагай совхозуудай директорнууд, партийна комитедүүдэй секретарьнартай уулзашабабди. Юуб гэхэдэ, энэ үдэр ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эндэ үнгэргэгдэхэ семинарта сугларhан байгаа.

Эндэ сугларагшад Хэжэнгын совхоздо hаяхан байгуулагдаhан политгэгээрэлэй кабинедые хараhан байна.

Политгэгээрэлэй энэ кабинет хадаа мүнөө үеын эрилтын ёhоор түхеэрэгдэнхэй. Ажахын түрүүшүүл, социалис уялга, үрэ дүнгүүд тухай мэдээнүүд, юhэдэхи табан жэлэй туршада болоhон хүгжэлтэ тухай диаграммануд аятай зохидоор үлгэгдэнхэй. Политическэ hуралсалда хэрэгтэй болохо журнал, ном, газетэнүүд аятайгаар ябталагданхай.

Энэ семинарта хабаадагшад Хэжэнгын совхозой МТМ-е, хүдөө ажахын машинануудые заhабарилха гаражые харабад.

...Техникэ, автомашина, трактор гээшые ямараар хадагалжа байнаш — тэрээнhээ ехэ юумэн дулдыдадаг. Юуб гэхэдэ, нойтон, хүйтэн газар дээрэ, саhа бороо доро орхигдоhон техникэ жэбэрдэг, муудадаг, үнгэеэ буурадаг ха юм.

Тиимэhээ Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд техникэ хадагалха, заhабарилха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулжа эхилээ.

Хүдөө ажахын машинанууд ёhотой hайн сарай доро, тусхай бэлдэгдэhэн талмай дээрэ табяатай. Комбайнуудай мөөрнүүд сагаадагдаад, тэдэ машинанууд нэгэл газарта жэрытэр табяатай.

Хүдөө ажахын машинануудые заhабарилха тусхай гараж мүнөө баригдажа дүүрээд, ашаглалгада үгтөөд байна.

— Энээнэй урда тээ анзаhа, сеялкэ гэхэ мэтэнүүдые газаа заhабарилдаг байгаабди. Харин мүнөө механизаторнууднай комбинезоноороо байгаад, сеялкэнүүдые заhабарилдаг болобо, — гэжэ совхозой директор Михаил Гылыкович Са...тыпов хөөрэнэ.

2.

ХЭЖЭНГЫН совхоздо 105 трактор, 50 автомашина, 37 комбайн бии юм. Тэрэ техникэ заhабарилха, «эмшэлхэ» хэрэгтэй ха юм.

— Мүнөө үедэ 5—6 трактор, арба гаран плуг, сеялкэ заhабарилагдаад байна. Трактор, техникэ заhабарилгада 40 гаран хүн хабаадалсана, — гэжэ Хэжэнгын совхозой МТМ-е даагша Максим Жигмитдоржиевич Бадмацыбиков хөөрэнэ.

...Дээрэ дурдагдаhан семинарта хабаадагшад МТМэйн хашаа соо шэнээр баригдаhан столоводо оробод.

Энэ столоводо 30-аад хүнэй гансата hуугаад эдеэлхэ арга бии. Үдын эдеэлгэндэ сугларhан механизаторнууд ехэ сагаа гээнэгүй, оройдоол 20—30 минутын туршада эдеэлжэ үрдинэ.

— Үдын эдеэнэй сэн оройдоол 50 мүнгэнэй болоно. Хилээмэн, hүн, тараг, сай миинтэ. Энээнэй урда тээ үдын эдеэлгэнэй боломсоор Хэжэнгын аймпотребсоюзай столово тээшэ гүйлдэдэг бэлэйбди. Тэндэ ошоходош, хүн зон олон байха, адагай захань часhаа үлүү саг соо ээлжээндэ зогсохош — гэжэ механизаторнууд хөөрэлдэнэ.

Эндэхи столовын ута гэртэ совхозой главна инженерэй, хүдөө ажахын машинануудай механигай кабинедүүд, гостиницын таhалга, механизаторнуудай hураха класс бии.

Техникэ заhабарилга түлэг дундаа ябажа байна. Ингээд 10 хүн hараантай гэжэ совхозой амаралтын газарта нээгдэхэ комбайнерай курсда hуража эхилхэнь. Мүн 10 хүн трактористын курсда hураха юм.

Иимэ арга боломжотой МТМ-дэ заhабарилга hайн шанартайгаар хэгдэжэ, хабарай тарилгада хабаадалсаха «булад хүлэгүүд» хурсаар «тахалагдаха» бээз гээд найдагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Хэжэнгын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хэжэнгын совхозой МТМ-эйн дэргэдэхи столово соо. 2. Техникэ хадагалдаг талмай дээрэ.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

ТАСС

ШЭНЭ hОНИН

ХАНИ ЁhОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

Италиин Республикын Президент Джованни Леоне hамгантаяа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр ноябриин 18-да Советскэ Союзда ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад Италиин Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн аэродром дээрэ Дж. Леоне гэгшые уггаба.

Нийслэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд Италиин Республикын Президентые аэродром дээрэ халуунаар амаршалаа.

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Мариано Румор ба бусад тусхай тушаалтад хүндэтэ айлшантай хамта Москва ерэhэн байна.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй сэрэгүүдэй — ябаган сэрэгшэдэй, летчигүүдай, морягуудай хүндэлэлэй харуул ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагдаа. Хүндэлэлэй харуулай начальник Италиин Республикын Президентдэ рапорт үгэбэ. Италиин Республикын ба Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд зэдэлбэ.

Н. В. Подгорный, Дж. Леоне хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдээ.

Хүндэлэлэй харуулай жагсаал жэгдэ алхамаар талмай дээгүүр үнгэржэ, баярай угталгые түгэсхэбэ.

Н. В. Подгорный, Дж. Леоне, А. А. Громыко, М. Румор машинануудта hуужа, мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэн, айлшадай Кремльдэхи байра худар аэродром дээрэhээ ошобо. Машинануудай үнгэрэн гараhан нийслэл хотын үйлсэнүүд, талмайнууд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, Советскэ Союзай ба Италиин Республикын хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe хүгжөөлгын хүндэлэлэй транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа.

(ТАСС).

Н. В. Подгорный, А. А. Громыко Дж. Леонетой хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Италиин Республикын Президент Дж. Леонетой, Италиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Румортой ноябриин 18-да Кремль соо хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ.

Элдэб асуудалнуудаар совет-итальян харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгые зүбшэн хэлсэhэи байна. СССР-эй ба Италиин хоорондохи харилсаае саашадань улам хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа хоёр тала мэдүүлээ. Энээнтэй дашарамдуулан, зүбшэлэлгэнүүдые хэхэ тухай 1972 ондо баталагдан абтаhан совет-итальян протоколой үндэhөөр hанамжануудаа халан абалсаха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Уласхоорондын байдалай асуудалнуудые хараhа үзэхэдөө, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдтэ хабаатай асуудалнуудта хоёр тала гол анхаралаа хандуулhан байна. Хельсинкидэ баталагдан абтаhан ёhо гуримуудые, үгэеэ ойлголсолгые бодото дээрэнь бэелүүлхээр эрид шиидэнги байhанаа Советскэ Союз, Итали мэдүүлбэ.

Шахардуу байдал hулааруулхын, уласхоорондын байдалые саашадань hайжаруулхын тула хүсэлэл оролдолгоёо элсүүлхэ хараатай байhанаа хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ элирхэйлбэ. Дүтын Зүүн зүгэй байдалые гуримшуулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурнаха ба хоёр талые hонирхуулhан бусад асуудалнуудые иимэ хараа бодолтойгоор зүбшэн хэлсэhэн байна.

Хөөрэлдөөн бүтэмжэтэй hайн, таарамжатай оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ ДҮЛЭТЭ ТЭМСЭГШЭ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Советскэ Союзай арадуудай — эгээн ехэһээ эгээн бага хүрэтэрөө, урдань дарлагдажа, мүлжэгдэжэ байһан арадуудай — өөһэдынгөө ажабайдалай эзэд болоһон ушарые Совет засагай арадтаа үгэһэн эгээн гол, шиидхэхы туйлалта гэжэ тэрэ тоолодог һэн.

Манай социалис демократи ажалша оло миллион хүнүүдтэ эрхэ сүлөө олгохо гэжэ соносхохоһоо гадна, тэрэнние бодото дээрэнь хангадаг, гүрэнние хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй хабаадахын тула үргэн арга боломжо олгодог байна. Советскэ Союзай Коммунис парти социалис демократи хүгжөөхэ тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог, арадай социалис засагай гурим саг үргэлжэ хүгжөөдэг, нарижуулан һайжаруулдаг юм.

Нүхэр Л. И. Брежневэй заахаһанай ёһоор, энэ хүдэлмэриин тодорхой шэглэл гэбэл, «хүтэлбэрилгэдэ олониитые бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулха, ниитын ажабайдалые хүтэлбэрилхэ талаар олон янзын үүргээ Советүүдэй зүгһөө бүри хүсэдөөр дүүргэхэ, гүйсэдхэхэ органууд түлөөлэгшэдэй органуудай үмэнэ тоосоо бариха гол ёһые бүри шууд сэхээр бэелүүлхэ, арадай хиналтын ажал ябуулгые һайжаруулха» ябадал болоно.

Совет хуули ёһон манай эрхэтэдтэ политическэ үргэн ехэ эрхэ сүлөө хангана. Гэхэтэй хамта энэ эрхэ сүлөөе хорото һаналаар хэрэглэхэ һэдэлгые, манай байгуулалтада, совет арадай аша туһада хоротойгоор хэрэглэхэ ябадалые эрид усадхахые хараална.

«Хүн бүхэн, манай обществын гэшүүн бүхэн энэ обществотой таһаршагүй холбоо барисаатай байһанаа мэдэрхын, тэрэ хүнэй бүхы бэлиг шадабаряа дэлгэрүүлхэдэнь гүрэнэй зүгһөө туһалжа байхаар» — совет демократиие тиимэ болгохо гэһэн М. И. Калининай хүсэл манайда бүрин хүсэдөөр бэелүүлэгдэжэ байна.

М. И. Калинин уласхоорондын оршом дээрэ манай социалис ороной аша туһые, тэрэнэй эб найрамдалда дуратай гадаадын политическэ хараа шугамые шууд сэхээр хамгаалдаг һэн. «Бидэнэр эб найрамдал хангахын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэбди, эрхэ сүлөөдэнь аюулай тохёолдоһон арадуудые дэмжэнэбди, — гээд тэрэ хэлэдэг бэлэй, бусад гүрэнүүдтэй һайн харилсаа байгуулхын тула өөрынгөө талаһаа горитойхон хүсэл оролдолго гарганабди». Дайн сэрэгтэ эсэргүүгээр эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудай мандахын түлөө тэмсэхэ шухала гэһэн В. И. Ленинэй заабари хүсэтэй зандаа үлөө, гээд М. И. Калинин онсо тэмдэглэдэг һэн.

М. И. Калининай хэлэһэн эдэ үгэнүүд манай мүнөөдэрэй бодото байдалтай ехээр тааралдана! КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон Эб найрамдалай программые бэелүүлжэ, манай парти уласхоорондын эб найрамдалда дуратай ленинскэ политикынгаа шууд сэхэ байһые, уг залгамжалан хүгжэдэгыень харуулна.

Партиин хэрэг, марксистско-ленинскэ үзэл бодол элитэ ехээр дэлгэрүүлэгшэдэй дунда М. И. Калинин онсо ехэ һууринуудай нэгые эзэлдэг гэжэ элидхэлшэ саашань хэлэбэ.

Коммунис үзэл бодолоор совет хүнүүдэй хүмүүжэхэ асуудалда онсо ехэ удха шанар тэрэнэй зохёолнууд дотор үгтэһэн байдаг.

Шэнэ общество байгуулгатай таһаршагүй холбоо барисаан хадаа коммунис хүмүүжүүлгын гол шухала үндэһэ һуури мүн гэжэ М. И. Калинин тоолодог һэн.

Хаанта засагай, капитализмын үедэ арад олониитын ажаһуудалай хүшэр хүндэ байһые гүнзэгыгөөр мэдэдэг М. И. Калинин бодото социализмын агууехэ удха шанарые илангаяа гүнзэгыгөөр харуулдаг бэлэй. Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар тэрэ хүнүүдые хүмүүжүүлдэг бэлэй. Тиихэдээ «юрэл үгөөрөө, ёһын тэдыдэ дурлаха бэшэ, харин эдэбхитэй, үнэн сэхэ, залиршагүй оролдосотой дуран тухай. Эхэ оронойнгоо аша туһада ами бэеэ хайрлахагүй инаг дуран тухай» тэрэ хэлэдэг һэн.

Совет патриотизм пролетарска интернационализм хоёр хоорондоо нягта холбоотой юм гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэхэеэ эсэдэггүй һэн. Бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэ Советскэ Союз интернациональна уялгаа шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр дүүргэнэ гэжэ тэрэ омогорходог һэн.

М. И. Калинин Ленинскэ ёһоной партийна тала баримталха үльгэр жэшээ харуулдаг бэлэй. Оппортунистнуудтай, троцкистнуудтай, баруунай хэлбэрилэгшэдтэй, фракционернүүдтэй партиин ябуулһан бүхы тэмсэлдэ тэрэ ленинскэ хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр хамгаалжа, партиин генеральна хараа шугамай мандалгада туйлай ехэ хубитаяа оруулаа.

В. И. Ленинэй элитэ ехэ соратник М. И. Калининие гүнзэгыгөөр хүндэлжэ байхадаа, манай парти, совет арад, социальна дэбжэлтын ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлшэд дэлхэй дээрэ хаа хаанагүй Россин пролетарнадай түрүү хүнүүд, омогорхолынь болодог большевигүүд-ленинецүүдэй мартагдашагүй манлайе хүндэлэн дурдана.

Манай парти, тэрэнэй хүтэлбэрилхы ленинскэ штаб — Центральна Комитет, нүхэр Л. И. Брежнев толгойлогшотой Политбюро энэ ёһо заншалые хадагална, үргэлжэлүүлнэ, арадай зол жаргалай түлөө, социализмын, коммунизмын мандахын түлөө, бүхы газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ зорюулна.

Мүнөөшье хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай аша туһын түлөө, эб найрамдалай, демократиин, национальна сүлөөрэлгын ба социализмын түлөө тэмсэжэ байһан коммунистнууд, революционно партинууд большевигүүд-ленинецүүдэй түүхэтэ дүршэлые өөһэдынгөө зориг жуулхы ажал ябуулгын дундаршагүй булаг гэжэ харадаг юм. Тэдэнэр энэ булагһаа ажабайдалаар шалгагдаһан үзэл бодол абадаг байна. Тэрэнь тэмсэлдэнь туһална. Энэ дүршэлэй удха шанарынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа илалта түгэс дүршэл, революциин илаһан, социализмын мандаһан дүршэл мүн гээшэ.

М. И. Калинин шэнги партиин, арадай үнэн сэхэ хүбүүдтэ зорюулагдаһан эгээн асари ехэ хүшөө гэхэдэ, манай орондо байгуулагдаһан хүгжэлтэ түгэс социалис общество болоно. Социализмын социально-экономическа, политическэ туйлалтануудай газар дэлхэй дээрэ хүсэд дүүрэнээр, бусалтагүйгөөр батадхагдаһан шатада манай Эхэ орон ерээ, тиимэ хүсэ шадалтай болоо. Бодото социализмын, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис ороной уласхоорондын нэрэ хүндэ үзэгдөөгүй ехэ юм. Уласхоорондын оршом дээрэ манай гүрэной бэелүүлдэг ажал ябуулга хадаа эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай эгээн найдамтай, эгээн аша үрэ ехэтэй түшэг тулгуури мүн.

Совет арад ехэ дэбжэлтэтэйгээр, зохёон байгуулхы ехэ эрмэ хүсэтэйгөөр КПСС-эй XXV съездые угтажа байна, коммунис байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. М. И. Калининай үетэнэй хэрэг хүгжэнэ, бэхижэнэ, тэдэнэр манай үе сагай, эб найрамдалай, коммунизмын ерээдүйн илалтануудай түлөө манай тэмсэлдэ хабаадагшад байһан зандаа үлэнэ гээд Б. Н. Пономарев хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

(ТАСС).

БАРИЛГЫН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭҺЭЭ

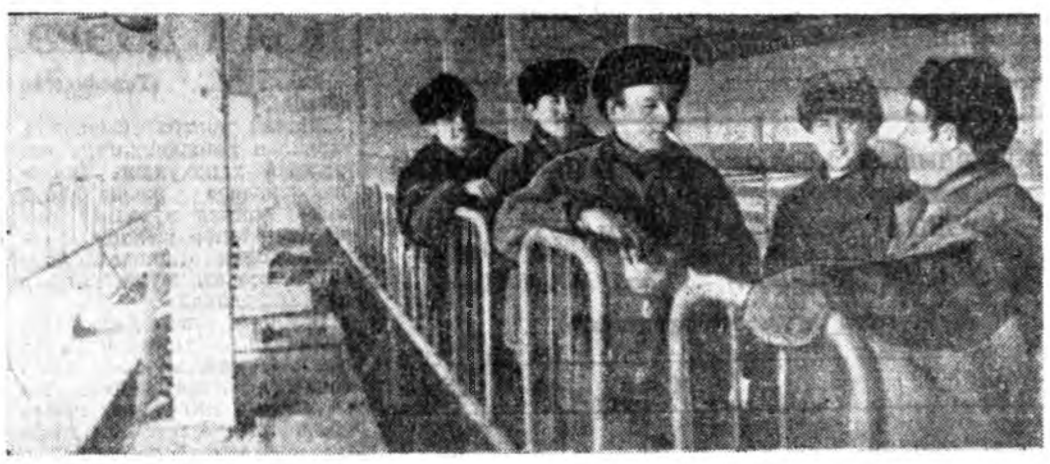
ФОТО РЕПОРТАЖ

МАЛ АЖАЛАЙ ЕХЭ КОМПЛЕКС

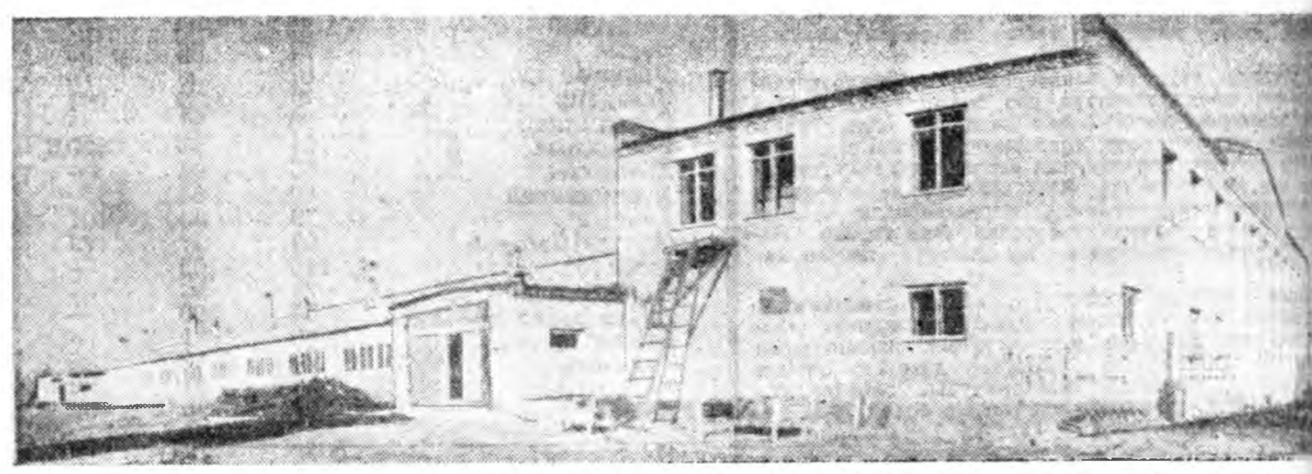
Хяагта ошохо харгыгаар ябаһан хүн энэ барилга обёорһон ёһотой. Городһоо холо бэшэ, Доодо-Ивалгада баригдажа байгаа энэ барилга хүдөө ажахын шухала барилгануудай нэгэниинь юм.

Хүдөө ажахые промышленна аргаар эрхилхын тула малай шэнэ байранууд баригдажа эхилэнхэй. 400 толгой эбэртэ бодо малай томо фермэ мал ажахые мүнөө үеын эрдэм ухаанай заабаряар эрхилхэ бүхы арга боломжотой байха юм. Фермын хүдэлмэри дууһан оньһожоруулагданхай байха. Үнеэдые машинаар һааха тусхай зал түхеэрэгдэжэ байна. Эндэ нэгэ доро 16 үнеэн оньһожоруулагдамал аргаар һаагдаха. Үнеэдэй туралаха, малые автомат түхеэрэлгын аша туһаар уһалха, тугалнуудые байлгаха таһаг, байра, мүн бусад зарим объектнүүд энэ комплексдо оролсоно. Һаруул, уужам байранууд соо үнеэд, тугалнууд байлгагдаха юм.

Силос хадагалха траншей, хартаабха хадагалха газар, уһа булаалгын станци гэхэ мэтэ баригдажа байна. Эдэ бүхы барилгануудһаа бүридэһэн комплексын досоохи ажал оньһожоруулагдаха юм. Үнеэдые машинын аша туһаар һааханаа гадна, малай тэжээл буйлуулха, хубаажа үгэхэ, мал уһалха, байра соохиие арилган сэбэрлэхэ хүдэлмэри дууһан оньһон аргаар хэгдэхэ болоно.

Малай энэ томо барилга туршалгын гэжэ тоологдоно. Саашадаа бүхэли комплекснууд республикымнай бусад ажахынуудта баригдахаар хараалагданхай. Тиигэжэ мал ажалые промышленна үндэһэ һуури дээрэ эрхилхэ асуудал шиидхэгдэхэ хараатай.

Манай эндэ ерэһэн үдэр барилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байба. «Бурятцелинстрой» трестын 173-дахи ПМК-гай прораб Дмитрий Федорович Бойчук бидэнэрые дахуулжа, барилгатай танилсуулна.

— Энэ хоёр дабхар гэр соо тусхай лабораторинууд түхеэрэгдэхэ. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хэрэгтэй шалгалта хэхэ аргатай болохо. Мүн захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй таһагууд гэрэй хоёрдохи дабхарта байха. Лабораторинуудай хүдэлмэрилэгшэд малые эрдэм ухаанай үндэһөөр харууһалха эрилтэ сахиха бүхы аргаар хангагдаха юм, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Туршалгын ехэ барилга бодхохо даабари Михаил Иванович Смердовой бригадада үгтэнхэй юм. Дүй дүршэлтэй энэ бригадир энээнһээ урда республикын колхоз, совхозуудта яһала олон барилга эрхилээ. Эрхирэгэй совхоздо мал ажалай хоёр томо фермэ, автомашинын гараж, дүрбэн кошара баряа. Бэрээнэй-Адаг тосхондо шубуунай байра бодхоо. 18 хүнһөө бүридэһэн бригадын хүсэ шадалаар бодхогдоһон барилга тоолохо болоо һаа, үшөөл олон байха.

М. И. Смердовой нэрэ барилгашадай дунда яһала суутай. «Хүндэлэлэй Тэмдэгэй» орденоор шагнагдаһан энэ барилгашан арбан жэлэй туршада хүдөө ажахын барилгануудые бодхоолсоно. Бригадань ажалаа һайнаар бүтээдэг, түсэбөө дүүргэдэг болоһоор үнинэй.

— Дүй дүршэлтэй, бэрхэ барилгашадһаа бригадамнай бүридэнхэй, — гэжэ Михаил Иванович омогорхон хөөрэнэ. 18 барилгашадаймнай олонхи 2—3 мэргэжэл шудаланхай, ямаршье ажал һаадгүй һайнаар дүүргэдэг. Залуу хэдэн нүхэдөө ажалда дүршүүлжэ байнабди.

Үнэхөөрөө хүдэлмэришэд яаран тэбдэнгүйгөөр ажал, харин түргэнөөр ажалаа дүүргэнэ. Ажалдаа дүршэһэн лэ хүнүүд гэжэ ойлгохоор. М. В. Крепцов шулуушэ дархан гол мэргэжэлээ хажуугаар модошо дарханай ажал бүтээдэг. Хиринсаа малай байра бодхолсоно, мүнөө сонхо, үүдэ таарулжа һуулгажа байна. В. Я. Степин хана табиха ажалаа дүүргээд, хабсаралга хэжэ байнхай.

Мария Сергеевна Черновагай даадаг шэрдэгшэ-штукатурщигуудай бригада байрын досоо талын хүдэлмэри хэжэ сүлөөгүй. Тэдэнэр барилгашад нүхэдэйнгөө бодхоһон энэ барилгые сайн болзор соонь тушааха гэжэ бага бэшэ оролдолго гаргана. Бригадын гэшүүд Галина Бурлакова, Людмила Ковалевич, Людмила Обухова даабаряа һайнаар лэ, үлүүлэн лэ дүүргэдэг юм.

Мал ажалай томо энэ комплексые декабрь һара соо ашаглалгада тушааха гэжэ барилгашад оролдожо байна. Барилгада һэмологдоһон 980 мянган түхэригһөө 900 мянганиинь хэрэглэгдээ. Үлэдэгшэ ажал һарын туршада дүүргэхэ гэжэ барилгашад оролдожо байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: заһабарилгашад, модошо дархан, хабсаргагшад Александр Синюшкин, Анатолий Хромов үнеэдые һааха отделени соо байна. Тэдэнэр оньһон түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа тодхоно; бригадын гэшүүд (зүүн гарһаа) В. Ф. Семибратов, В. Б. Санжиев, М. И. Смердов, В. П. Грицаев, И. И. Пестеров үнеэдэй байра соо; комплексын зарим барилгын юрэнхы түхэл.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. И. САМСОНОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, совет органуудта удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Прибайкалиин ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь Нина Ивановна **Самсоновае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 18.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. А. БИЛЬТУЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын сүүдэй органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Прибайкалиин районно арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Илья Ананьевич **Бильтуевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 18.

Арадай ажахын выставкэ дээрэ

ОНЬҺОН ТЕХНИКЭ ОЛОШОРНО

СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын үргэн ехэ талмай дээрэ, мүн «Хүдөө ажахые оньһожоруулха ба электрижүүлхэ» гэһэн павильондо юһэдэхи табан жэлэй туршада ухаалан зохёогдожо бүтээгдэһэн элдэб түхэлэй хүсэтэ шэнэ машина, техникэ, оньһон түхеэрэлгэнүүд табигдажа, олоной анхарал татана. Ушарынь хадаа эндэ харуулагдаһан шэнэ техникэ, түхеэрэлгэнүүд гол түлэб хүдөөгэй ажалшадай хүшэр хүндэ ажалай гүйсэд оньһожоруулагдажа, горитойхоноор хүнгэдхэгдэжэ байһые тодоор элишэлнэ бшуу.

Павильон соогуур ябажа харахада, колхоз, совхозуудай малай, шубуунай, гахайн томодхогдоһон фермэнүүдые оньһожоруулха шэнэ түхеэрэлгэнүүд гол һуури эзэлэнхэй. Юуб гэхэдэ, энэ табан жэлэй туршада орон доторнай һү, мяха, үндэгэ элбэгээр абаха томодхогдоһон 1.170 комплекс шэнээр баригдажа, шубуунай 585 фабрика үргэдхэгдэжэ, һэльбэгдэн бодхоогдоһон байна. Эдэ бүхы томодхогдоһон фабрика, гүүртэ, фермэнүүдтэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, ажалыень хүсэд оньһожоруулхадань, бүтээсэнь 2—2,5 дахин дээшэлжэ, гаргашань, мүн абтаһан продукциинь өөрынь үнэ сэн горитойгоор доошолхо байна.

Эндэ табигдаһан экспонатуудай соохоо һаалиин малай фермэ оньһожоруулха түхеэрэлгэнүүд, илангаяа үнеэ һааха, үбһэ тэжээл хубаарилха, һолоомо хэршэжэ, тарианай зүйлтэй холин буйлуулха оньһон машинануудые онсо һонирхомоор. Мүн һаагдаһан һү шүүжэ сэбэрлэхэ, хүргэхэһөө эхилээд, сепаратораар тоһо, зөөхэй бүлэжэ гаргаха һүнэй амһарта, аппаратуранууды угаажа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдтэй дүтөөр танилсажа болоно.

Гадна мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдэй томодхогдоһон гүүртэдэ, гахайн болон шубуунай фабрикануудта тодхогдоһон олон янзын түхеэрэлгэнүүд амяарлагдан харуулагданхай. Тиин мүнөө тэдэ оньһон түхеэрэлгэ болон машинануудтай тобшо тэдыгээр танилсуулхамнай.

1. ХААНАШЬЕ ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ КОСИЛКА

Косилкаар гансашье ногоо, нарин шэлбэтэй ургамалнуудые сабшадаг бэшэ, мүн кукуруза, наран сэсэг, хулһа, саахарай тростник сабшаха аргатай. Выставкын павильон соо тракторай хойно шагтагалагдадаг, мүн үлгэгдэжэ тодхогдодог янза бүриин косилканууд табяатай. Тэрэнэй нэгэн КРН-2,1 түхэлэй косилкаар үндэрөөр ургаһан, надхажа унашаһан ногоо сэбэрээр сабшахада зохид юм. Часай туршада энэ машина 3 гектарай ногоо сабшаха, нилээд бүтээсэ ехэтэй. Тиихэдэ нүгөөдэ КСТ-2,1 түхэлэй косилка 20 градус налуу майла, ташаланда хүдэлгэдэхөөр зохёогдонхой. Энэ машина мүн тэгшэ газарташье һайнаар ашаглагдаха байна.

Эдэ машинанууд хүдөө ажахын машина бүтээдэг Ухтомскиин нэрэмжэтэ Люберецкиин заводто гаргагдаа.

2. «КАВКАЗ» ИНКУБАТОР

Тусхай шэглэлтэй шубуунай томо фабрикада хэрэглэгдэхэ «Кавказ» түхэлэй инкубатор алишье талаараа таатай зохид, найдамтай байхаһаа гадна, аша үрэ ехэтэй түхеэрэлгэ юм. Иимэ инкубаторто дальбараа дэгжээхэдэ гаргаша багатай, досоохи агаарайнь температурые нэгэл хэмжээндэ байлгаха түхеэрэлгэнь автомат аргаар хүдэлгэгдэнэ.

Энэ «Кавказ» түхэлэй инкубатор Ставропольско хизаарай «Пятигорсксельмаш» заводто зохёогдоо.

3. ТЭЖЭЭЛ ХУБААРИЛХА ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Выставкэдэ табигдаһан машинануудай дунда тэжээл хубаарилан үгэхэ КС-1,5 түхэлэй түхеэрэлгэ онсо анхарал хандуулна. Киев хотын Бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлэлгын институтда зохёогдоһон энэ оньһон түхеэрэлгэ гол түлэб багахан гахайн фермэнүүдтэ тодхогдожо, буйлуулагдаһан шэнгэн тэжээл хубаарилан үгэхэдэ таарамжатай гэхэ гү, али часай туршада 30—35 кубическа метр тэжээл хубаарилха байна.

4. ҺҮНЭЙ ГАШАЛХАГҮЙН ТУЛА..

Фермэнүүдтэ һаагдаһан һүнэй харгыдаа гашалжа гутахагүйн тула ОПФ-1 түхэлэй түхеэрэлгээр халаагдажа, удаань 8 градус болотор хүргэхэдэ һайн юм.

Машина бүтээлгын Большевскын заводой гаргаһан энэ түхеэрэлгэ 10.000 литр һү оройдоол нэгэ часай туршада халаадаг, хүргөөд байдаг байна.

5. ШЭНЭ ТЕПЛОГЕНЕРАТОР

Малай, шубуунай байрануудые дулаасуулха гэбэл ТГ-2,5А түхэлэй теплогенератор тодхоболтнай ...байха.

Энэ шэнэ машина урдахиһаа нилээд ондоогоор хёогдоо. Бүтээсэнь 34 процентээр дээшээ байһаһаа гадна, хүдэлгэхэдэ ...аюулгүй юм. Тус түхеэрэлгэ Белоруссиин ССР-эй Брест хотын бүхэсоюзна ... үйлэдбэриин «Союзптицемаш» нэгэдэлэй машина бүтээлгын заводто зохёогдонхой.

6. «МАЙГА» — НАЙДАМТАЙ МАШИНА

Һаалиин гүүртэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ ДАС-2 «Майга» түхэлэй үнеэ һааха машина бусад агрегадуудта орходоо хүдэлгэхэдэ таарамжатай. Иимэ машина дээрэ ажаллаһан нэгэ һаалишан ... туршада 16 үнеэ һаажа ... дихэ байна гэхэ гү, ... ажалайнь бүтээсэ 2,5 дахин дээшэлдэг.

ДАС-2 түхэлэй иимэ машиные ямаршье байра соо тодхомоор юм.

7. ҺҮ ХАДАГАЛХА, ХҮРГЭХЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Мүнөө гүүртэнүүдтэ ... хогдодог һү хүргэхэ түхеэрэлгэнүүд ашаглахада ... орёо байхаһаа гадна, ... эбдэршэдэг юм. ... Эстониин ССР-эй Пярну... тын машина бүтээлгын заводто зохёогдоһон ТО-2 түхэлэй шэнэ түхеэрэлгэ ... юрын, һаадгүй хүдэлхэ, һү түргэн саг соо ... хэ байһаараа онсо ... Танк соо тодхогдоһон ... хай түхеэрэлгэ һү ... түүлдэггүй; температурынь нэгэл хэмжээндэ байлгадаг на.

Шэнээр зохёогдоһон ... 2.000 литр һүнэй ... жатай.

М. ЛАРЬКИН, СССР-эй ВДНХ-гай методист.

Москва хото.

БЭРХЭ ДАА, МИРГАСИМ МУХАМЕТОВ!

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Аажам тунгалаг, наратай хонгор намарай үглөөгүүр ажалдаа шамдаһан шахтернуудай дунда табяад наһанай шамбай бээтэй сарюун шарайтай хүн ябалсаба. Сэлмэг хурса нюдэтэй, энеэбхилэд гэһэн урин налгай нүхэрнай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин хэдэн зуун хүдэлмэришэдэй дунда ажалаараа шалгарһан, солото хүнүүдэй нэгэн, эрхим электрослесарь, уралан нарижуулагша Миргасим Талбудинович Мухаметов байгаа.

Удабашьегүй Миргасим Талбудиновичые шахтоуправлениин заһабарилга-хабсаралгын цех соо харабабди. Эндэ элдэб зүйлэй ехэ бага станогуудай жиниганаха, таршаганаха абяан забда залигүй соностоно. Ябаһаар ябажа Мухаметовта ойро ошоходомнай ялайтар аршагдаһан станогой захада нарин эрнтэнүүдые һэлгэн таарулжа байба. Оншотой, бодомжотой, бэрхээр ажаллана гэжэ ойлгохоор.

— Миргасим Мухаметов гүлмэр залуу наһандаа горно-промышленна училищи дүүргэһээр манай шахтада ерэһэн юм. Абаһаар бэедээ найдангүй, молгуухан хүбүүн байгша бэлэй. Теэд саг ошохо бүри оншотой бэрхэ боложо, ажалдаа улам абьяастайгаар хандажа, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абажа, эрхим хүдэлмэришэдэй зэргэдэ жагсаһан юм, — гэжэ тэрэнэй хуушанаһан нүхэдэй бахархан хэлэхые оло дахин дуулаһан байнаб.

Мухаметов хори гаран жэл электрослесариин мэргэжэлээр ажаллана. Хэды олон орёо оньһото техникэ тэрэнэй ухаан бодолоор, уран гараар заһагдаа гээшэб! Урагшаа һанаатай, оюун бэлиг түгэс энэ нүхэр өөрынгөө үдэр бүриин ажалые гансал техникэ заһабарилгаар хизаарладаг бэшэ, харин аша үрэ ехэтэй хэдэн олон дурадхал оруулһан, олоной магтаалда хүртэһэн байха.

Жэшээлхэдэ, 1974 ондо шахтоуправлениин техническэ таһагай үзэмжэдэ найман дурадхал оруулһан юм. Эдэнэйнь онсо шэнжэ, удха шанар гэхэдэ, уурхайн оёорто ашаглагдадаг орёо оньһото машина болон механизмүүдые автоматическа, дистанционно аргаар жолоодолгые улам нарижуулха, бүтээсэ ехэтэй болгохо, шухаг материалнуудые (кабель, тройниково муфта) гаргашалангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олгоһон байна. Нигэжэ Миргасим Талбудинович уурхайн оёорто ажалладаг нүхэдэйнгөө хүнэр хүндэ ажалые хүнгэдхэхэ тушаа ехэхэн юумэ хэһэн. шахтернуудай үнэн зүрхэнэй баяр баясхаланда хүртэһэн.

Саг жэлэй ошохо тума Миргасим Мухаметовай мэргэжэл, дүй дүршэл, онол шадабари улам һайжараад «уралан нарижуулагша» гэжэ алдаршаа.

Ажалай дэбтэр гээшэ хүнэй ямараар хүдэлмэрилдэгые харуулһан, ёһотойл толи гэрэл шэнги үзэгдэдэг. Электрослесарь Мухаметовай ажалай дэбтэрые нэража харахада, олон хуудаһанууд дээрэнь шахтоуправлениин захиргаанай зүгһөө баяр баясхалан хүргэһэн һайшаалтай үгэнүүд, мүн шагналай тэмдэгүүд аржыса бэшээтэй байба. Одоошье сэдьхэл ханахаар! Нэгэдэхеэр, дэбтэр дээрэхи бэшэмэл тэмдэглэлнүүд нүхэр Мухаметовай нэгэл үйлэдбэри дээрэ гушан жэлэй хугасаа соо газар доорохи уурхайда таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ байһаниие гэршэлнэ. Хоёрдохёор, энэ нүхэрэй ажал хэрэгтээ али зэргын абьяастай, эдэбхитэй, журамтайгаар хандадагые мэдэжэ абанабди.

Миргасим Мухаметовай үшөө нэгэ һайн һайхан шэнжэ шанар гэхэдэ суг хүдэлжэ байһан нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда зүбшөөл заабари, туһаламжа үгэдэг байха юм. Хүдэлмэришэдэй ямар нэгэ юумэн тушаа уралан нарижуулалга, бэдэрэлгэ хэхэ хабандаа бэрхэшээлтэй ушараад, Мухаметовта хандахада тэрэ нэгэтэшье арсангүй, халуун анхаралтайгаар туһа хүргэхэ сүлөө сагаа олоод лэ байдаг.

Республикын эрхим уралан нарижуулагша гэһэн үндэр нэрэ зэргэ 1964 оной апрель һарада Мухаметовта олгогдоһон юм. Буряад ороной хэдэн мянган ухаалан зохёогшодой дундаһаа иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гээшэ амархан хэрэг бэшэ байгаа. Тиимэһээ энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула гайхамшагта бэдэрэлгэ, уралан нарижуулалга тушаа хэды олон дурадхалнуудые хэхэ, оруулха ёһотой байгаа гээшэб.

1969 ондо М. Т. Мухаметовта «Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоходо булта нүхэдынь ехэл баясаа бэлэй. Тэрээнһээ урда тээ «Социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан юм. «Шахтерой алдар солын гурбадахи шатын» хүндэтэ тэмдэгээр Мухаметовай шагнагдахада, Галуута-Нуурай шахтернууд ехэ баясаһан түүхэтэй. Зүгөөр баясаншьегүй байхын аргагүй байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэнэй үдэр бүриин оролдолгоор, оюун ухаанай хүсөөр Галуута-Нуурай уурхай дээрэхи уралан нарижуулгын хүдэлмэри улам урагшатайгаар ябуулагдажа эхилээ һэн. Хэдэн олон жэл соо Миргасим Талбудинович Галуута-Нуурай шахтын дэргэдэхи ВОИР-ай түрүүлэгшээр хүдэлмэрилһэн байха.

Мүнөө үедэ манай совет хүдэлмэришэд эрдэм һургаал ехэтэй, техническэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй, арга боломжонуудаа дүүрэнээр ашаглажа шададаг болонхой.

Миргасим Талбудинович коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, Коммунис партиингаа XXV съездын хүндэлэлдэ ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлажа, совет хүдэлмэришэнэй хүндэтэ нэрые үндэр дээрэ үргэжэ, арюуханаар сахижа ябана.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной руднигай коллектив табан жэлэй түгэсхэхы ондо абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Руднигай хүдэлмэришэд октябрь һарада руда малтан абаха түсэбтэ даабаряа 101,6 процент дүүргэнхэй. Тиихэдэ руда малтан абаха табан жэлэйнгээ түсэбые энэ коллектив бүри октябриин 7-до дүүргэһэн юм.

Холтоһоной руднигта хамтадаа 23 бригада хүдэлдэг. Тэдэнэй дундаһаа 14 бригадын коллектив юһэдэхи табан жэлэй даабариие болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Виктор Иванович Афанасьевай, Октябриин Революциин орденто Даша Цыденович Самбиловай хүтэлбэрилдэг бригаданууд эрхимлэжэ ябана. Эдэ хоёр бригадын гэшүүд табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие бүри май һарада дүүргээд, мүнөө 1976 оной түсэбөөр ажаллана. Тиихэдээ И. А. Бутин, В. И. Титов, В. Л. Ивченко, В. М. Ринчиндоржиев, А. А. Арнбрехт гэгшэдэй бригаданууд баһал ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлнэ.

Комбинадай шанаржуулгын фабрикада ажалай түрүүшүүл баһал олошороо. Эндэхи Ленинэй орденто А. П. Родинагай, Е. И. Викулинай, В. Г. Кожемякинай хүтэлбэрилдэг халаанууд табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэнхэй.

Предприятиин барилга-хабсаралгын управлениин барилгашадай дундаһаа Т. А. Валеев, А. С. Любаев гэгшэдэй бригаданууд табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

Комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда партиин XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэдэнэр абаһан уялгаяа урагшатай һайнаар дүүргэжэ, түрэл партиингаа съездые угтаха зорилготой.

Б. ЖАНЧИПОВ.
Захааминай аймаг.

ГАБЬЯАТА ЭРДЭМТЭН, ЭМХИДХЭГШЭ

(Академик М. А. Лаврентьев 75 наһатай болобо)

I.

...1958 оной зун М. А. Лаврентьевтэй Москвада танилсаа hэм. Тиихэдэ Буряадай ...голой эрдэм шэнжэлэлэй соёл культурын институдые СССР-эй Наукануудай академиин зүүн зүгэй ...нуудые шэнжэлдэг институдай Буряадай филиал болгон абаха гуйлтатайгаар СССР-эй Наукануудай академидэ хандаха гэһэн даалгабаритай ошоо hэм. Нам... түүхын таһагай секретарь-академик эрдэмтэн ...М. Жуков болон тэрэнэй ...эмэй талаар секретарь ...В. Бромлей гэгшэд хөөрэлдөөд, түгэсхэлдөө иигэжэ ...ээ hэн:

— Бидэнэр Танай дурадхалые дэмжэнэбди, харин ...э бага ондоогоор. Юуб ...дэ, мүнөө СССР-эй Наукануудай академидэ Сибириин отделени бии болгогдожо байна. Та саг соогоо ..., тэндэ орохо байгаа г. Нүхэр Жуков тэрэ дороо ...А. Лаврентьевтэй телефоор хөөрэлдөөд, намайе ...тэндэ эльгээбэ. Би ...э үедэ эрхимүүдэй эрхим ...ет эрдэмтэд М. А. Лаврентьев, С. Л. Соболев, ...А. Христианович гэгшэд ...э оронойнгоо зүүн зүгтэ ...ээ наукые үргэнөөр хүгжөөхэ үүсхэл гаргаа гэжэ ...эхэ байгааб. Зүгөөр тэдэ... хэнииненшье таниха, мэ...гүй hэм. Тиимэhээ би ...баярланхай Академиин ...диум хүрэжэ ерэбэб. ...э эмхидхэлэй комитедэй ...дани болоожо байба. За...иин түрүүлэгшэ, үндэр ...эр бэетэй, нюдэндөө ...тэй хүн хүндэмүүшээр ...ожо, мэндэшэлсэhэнэй ...а гуйлтаяа хэлэхыем ду...аба. Хөөрэлдөөнэй тү...элдэ Михаил Алексеевич ...э hэн:

— Бидэ КПСС-эй Буряа... обкомой дурадхалые ...жэнэбди. Энэ талаар ко...и бии болгоё, тогтоол ...хэ хэрэгтэй.

Иигэжэ би Михаил Алексеевичтэй түрүүшынхеэ та...саhан хүм.

Тэрэ сагhаа хойшо Миха... Алексеевичтэй минии ...д эрдэмтэд болон өөрөө ... оло дахин уулзаhан, ...рэлдэhэн, ажал хэрэгээ ...дхэhэн байнабди. Би нэ...өөр жэшээ дурдаhуу.

...1965 он. Тиихэдэ эрдэм ...ые наймадахи табан ...соо хүгжөөхэ түсэб та...дажа байгаа. Энэ үедэ ...СС-эй Буряадай обкомой ...дэхи секретарь А. У. ...огоев эрдэм наука хүг...хэ тухай онсо оролдолго ...ан, өөрөө Новосибирск, ...ква ошоод, Буряадай ...ССР-эй үйлэдбэрилгын ...нүүдые ба соёл болбосо...ые саашань бүри түргэ...р хүгжөөхэ хэрэгтэй бай...тухай СССР-эй Наука...дай академиин Буряадай ...иал нээхэ гэжэ дурадха...юм. Тэрэнэй hүүлээр ...шэнэ таhагууд, институдууд нээгдэжэ, Буряадай филиал 1966 онhоо хүдэлжэ эхилээ hэн.

...Би hаяхан филиалайнгаа түлөөлэгшэдтэй хамта СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй ойн баярай суглаанда Москвада байлсааб. Совет эрдэм наукын энэ ехэ hайндэр, эндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ, СССР-эй Наукануудай академидэ Ленинэй хоёрдохи орден барюулха үе сагууд огтошье мартагдашагүй. Гэгээн hайхан hайндэртэ зорюулан, дэлхэй дээрэ алдар солотой болоhон эрдэмтэд удха түгэлдэр элидхэлнүүдые хэлээ. Тэдэнэй дунда манай ахамад Михаил Алексеевич «Механика болон эрдэм-техникын дэбжэлтэ» гэhэн элидхэл хээ. Математикын хүшэр хүндэ орёо асуудалнууд тухай ехэ ойлгосотойгоор, тодо мэргэнээр хөөрэжэ үгэhэн байна. Элидхэлэйнь hүүлээр бидэ бултадаа нүхэр Лаврентьевые үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, саашадаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсэhэн байнабди. Тиихэдэ Михаил Алексеевич 75 наhатай болохонь гэжэ оройшье hанахаар бэшэ, хүнгэн сарюун зандаа байгаа hэн.

Номгон даруу, сэсэн, согтой хүхюун ба зоримгой иимэ хүнтэй уулзаха бүридэ урма зориг, ухаан бодол түрэдэг. Бидэнэр, буряадай эрдэмтэд, М. А. Лаврентьевэй 75 наhанайнь үдэр, аха нүхэртөө, манай совет түрүү эрдэм наукада, тэрэнэй хуби — Сибириин отделенидэ Буряадай филиалай хүгжэхэ хэрэгтэ гайхамшаг ехэ аша туhа хүргэhэнэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди.

II.

М. А. Лаврентьев 1900 ондо ноябриин 19-дэ Казаньда эрдэмтэй бүлэдэ түрэhэн байна. Эсэгэнь технологическа училищиин багшэ, Казаниин болон Москвагай университедүүдэй профессор байhан. Михаил Алексеевич бага наhанhаа хойшо тоо бодолгодо дуратай, бэрхэ, бэлигтэй байгаа.

Эрдэмтэн коммерческэ училищи дүүргээд, Казаниин университедэй физико-математическа факультедэй студент болоо, тиигээд Москвагай университет 1922 ондо дүүргээ.

М. А. Лаврентьев ажалай алхам Москвагай техническэ дээдэ училищида эхилээ, зүгөөр эрдэмэй алхамуудые Москвагай университедэй профессор, Эсэгэ оронoй математикын суута hургуулиин эхи үндэhэ табигша Н. Н. Лузинай (эсэгэнь—ород, эхэнь—буряад) хүтэлбэри доро эхилээ hэн. «Лузитани» гэжэ нэрэтэй кружогойхидой дундаhаа Михаил Алексеевич оюун бэлигээрээ онсо илгарhан байна. Энэ hургуулиhаа олон эрдэмтэд мундалhан.

1929 ондо залуу эрдэмтэн Москвагай химико-технологическа институдай кафедрые даажа абаа, тиигэжэ нүхэр Лаврентьевтэ профессорэй нэрэ зэргэ олгогдоо hэн. Михаил Алексеевич тус институдта хэдэн жэлэй туршада ажаллаа. Энэл онhоо эрдэмтэн Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ аэрогидродинамикын түбэй институдта (ЦАГИ) ахалагша инженерээр хүдэлжэ эхилээ. Эндэ нүхэр Лаврентьев мэдээжэ эрдэмтэн С. А. Чаплыгинай хүтэлбэри доро ажаллаhан. Тиин Михаил Алексеевич практическа зорилготой эрдэмдэ хубитаяа оруулжа эхилээ. Эрдэмтэн өөрынгөө hурагшанар, суг ажаллаhан нүхэд М. В. Келдыш, Л. И. Седов гэгшэдтэй гидродинамикын асуудалнуудаар эрдэм шэнжэлхы хүдэлмэреэ ябуулhан юм.

1931 ондо М. А. Лаврентьев Москвагай университедэй профессор, 1934 ондо техническэ эрдэмэй, удаадахи жэлдэнь физико-математическа наукануудай доктор болоhон байна. 1935 ондо эрдэмтэ В. А. Стекловой нэрэмжэтэ СССР-эй Наукануудай академиин институдта ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэн болоо. Нүхэр Лаврентьев 25 жэлэй туршада тус институдта функцинуудай теориин өөрынгөө эмхидхэhэн таhагта ажаллажа, олон тоото hурагшанарые бэлдэhэн, горитой эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэhэн юм. Эдэ жэлнүүдэй туршада М. А. Лаврентьев, олоной hаналаар, функциин теориин талаар совет hургуулиин ахa захань болоо.

Эрдэмтэнэй математикын талаар хэhэн шэнжэлэлгэнүүд техникэдэ ехээр нүлөөлhэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Михаил Алексеевич математикын Институдай научна хүдэлмэрилэгшэдтэй суг ажаллажа, артиллериин буу зэбсэг hайжаруулха хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулhан байна.

Эрдэмтэн М. А. Лаврентьев математикын олон hалбаринуудаар шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаhан, мүн математическа болон практическа зорилготой физикэдэ хубитаяа оруулhан. Нүхэр Лаврентьев тэhэрэлгые арадай ажахыда хэрэглэхэ талаар совет hургуули бии болгоо.

III.

М. А. Лаврентьев — түрүү, эрхимүүдэй эрхим эрдэм шэнжэлэлгые эмхидхэгшэ мүн. Михаил Алексеевич 1939 онhоо УССР-эй Наукануудай академиин математикын институдай директорээр, 1946 онhоо УССР-эй Наукануудай академиин президентын орлогшоор ажаллаа... 1957 онhоо СССР-эй Наукануудай академиин президентын орлогшо болоо. М. А. Лаврентьев — СССР-эй Наукануудай академиин алдар суута Сибириин отделениие байгуулагша, ударидагша мүн, тэрэниие эмхидхэхын тула айхабтар ехэ шадабари, эрмэлзэл, хүсэ шадал гаргаhан хүн байна. Түрүүшээр иимэ ехэ ажал хүдэлмэри бүтэхэгүй гэжэ hанадаг улад үсөөн бэшэ байгаа. Теэд мүнөө Сибириин отделени совет наукын омогорхол, найдабаринь болоо. Эндэ эрдэм шэнжэлгын олон ехэ hалбаринууд ургана, дэбжэнэ.

Академик М. А. Лаврентьев Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые зүбөөр, шадаал hаа ехэ аша туhатайгаар хүгжөөхэ үүсхэл гаргагшадай, тэрэ үүсхэлээ бодото дээрэнь бэелүүлэгшэдэй нэгэн болоно.

Академик Лаврентьев научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, hургаха, залуу эрдэмтэдые hургалгада, хүмүүжүүлгэдэ тусгаар анхарал хандуулдаг. Юуб гэхэдэ, залуу эрдэмтэд, М. А. Лаврентьевэй үгөөр, «совет эрдэм наукын үглөөдэрынь» юм. Михаил Алексеевичэй «эрдэмтэн шабинаргүй hаа, эрдэмтэн бэшэ» гэhэн үгэнүүд хэндэшье эли болонхой.

Эдир техникүүдэй клубуудhаа, 3 шататай олимпиадануудhаа эгээл оюун бэлигтэй үхибүүд физико-математикын болон химиин hургуулинуудта оруулагдана. Удаань эдэнэр Новосибирскын университедэй студентнэр болоно. Студентнэр энэ дээдэ hургуулида, Академгородогой институдай лабораторинуудта эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэжэ эхилнэ. Тиигэжэ залуушуул эрдэм шэнжэлэлгын үргэн харгы замда гарана. «Хэниие, ямар юумэндэ, хайшан гэжэ бидэнэрэй hургаhанhаа, манай үглөөдэрэй эрдэм наукын болон арадай ажахын амжалтанууд дулдыдаха», — гэжэ академик М. А. Лаврентьев хэлэдэг.

М. А. Лаврентьевэй гүрэн түрын удха шанартай үшөө нэгэ hанал бодол юун бэ гэбэл, Новосибирскын научна түбтэ олон тоото тусхайта конструкторска бюронууд болон ондо ондоо министерствэнүүдэй туршалгын үйлэдбэринүүд бии болгогдоно. Эдэ бюронууд министерствэнүүдэй түлөө ажаллаха зуураа, Сибириин отделениин эрдэмтэдэй научна хүтэлбэри доро ажал хэдэг. Тиигэжэ эрдэм наукын туйлалтанууд арадай ажахыда, үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээнэйнгээ түлөө М. А. Лаврентьев «Буряадай АССР-эй эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша» гэhэн үндэр нэрэ зэргэтэй болоhон юм.

Михаил Алексеевич — эрдэмтэн, эмхидхэгшэ байхаhаа гадна, гүрэн түрын, ниитын ажал ябуулагша мүн. М. А. Лаврентьев — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Парти болон гүрэн түрэ М. А. Лаврентьевэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй дүрбэн орденоор болон бэшэшье олон орден, медальнуудаар шагнаhан байна. Нүхэр Лаврентьев Ленинэй болон СССР-эй гүрэнэй шангуудта, мүн 1967 ондо Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Академик М. А. Лаврентьев 75 наhаяа эрдэм шэнжэлхэ хүсэн түгэс үе соогоо угтажа байна. Михаил Алексеевичтэ элүүр энхые, бүхы хэжэ байhан хүдэлмэридөө үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

Д. ЛУБСАНОВ,
Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институдай директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: академик М. А. Лаврентьевэй үгэ хэлэжэ байхыень харанат.

ЭРИЛТЭ ҺАЙНААР ХАНГАХА

Энэ жэлэй июнь hарада болоhон hунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ манай Хоринэй аймагай hунгагшад хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ hайнаар хангахын тула эрид хэмжээ абахыень шэнээр hунгагдаhан Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдкомуудта захяа үгөө hэн. Һаяхан аймагай Соведэй гүйсэдком тусхай зүблөө зарлажа, hунгагшадай захяагай ямараар дүүрэжэ байhые хаража үзэбэ.

Тус зүблөөндэ аймагай, сомоной, сельскэ Соведүүдэй депутадууд, предприяти, организаци эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, совховуудай директорнүүд, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа. Зүблөөндэ хабаадагшадта аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо М. Ц. Гармаев, ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха болон коммунальна предприятинуудай саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ Ф. А. Хандархаев гэгшэд элидхэл хээ.

Элидхэлшэд ба зүблөөн дээрэ үгэ хэлэгшэд аймаг дотор ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха талаар нилээд юумэ хэгдэбэшье, дутуу дундануд үшөөл ехэ байна, гэжэ тэмдэглэбэ.

Арад зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгада байгаа дутуу дундануудые усадхажа, эрид hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалhан тогтоол зүблөөн дээрэ абтаа.

К. ЖАЛСАРАЕВ.

АЖАЛДА ДҮРШЭНЭ

Манай hургуулиин хүбүүд ажал хэжэ hурана. Гартаа зэр зэмсэгүүдые баринхай нэгэ юумэ урлажа, хэжэ байhан ажалдаа шуналтайгаар эзэлэгдэнхэй байхыень харахадаа, үнэн сэдьхэлhээ баясадагби. Багшын оролдолго миинтэ хосороогүй, hурагшад юумэ урлаха дадалтай болоо гэжэ hанахаш. Модо харуулдажа гү, али түмэр түншэжэ, нэгэ юумэ хэжэ hурахын тула нилээд удаан оролдоhон, хэжэ байhан юумэнтэйгээ үдэр бүри шахуу носолдоhон байха юм.

— Дарха хүүлэжэ hургажа байhан хүбүүдэйшни эгээ hайн талань юуб?

Иигэжэ сугтаа хүдэлдэг багшанар, мүн нютагай хүнүүд асуудаг. Энэнь миил асуудал бэшэ, харин өөрын онсо удхатай. «Хүбүүдые-мнай хэр зэргэ ажал хүүлэжэ hургажа байнаб? Дархa хэхэ уран шадабаритай болгоно гү?» гэжэ hонирхоно бшуу.

«Теэд би сэдьхэлээ балай зободоггүйб. Үхибүүднай ажал хэхэ тон ехэ шуналтай» гэжэ абаhаар харюусадагби.

Үхибүүдэйнгээ ажал хэжэ, дархалжа байhан юумэнhээ hалаха дурагүй байхада үнэн сэдьхэлhээ баясадагби. Уридшалан заажа, харуулжа үгэhэн юумыешни өө-моогүй хэхэ. Эгээл энэ үедэ хүбүүд хэзээнэйхиhээншье hайхан, илдам гоёор харагдаха юм.

Һэмээхэн анхаран хараха ш. Энэ тэрэ юумэ заажа, hаад тойбо татахагүйш. Ажал хэжэ байхадаа сэдьхэлээ ханадаг ха юм.

Дархалха дуран, эрмэлзэл оролдолго тиимэ бэлээр ерээгүй. Энэ шухала хэрэгтэ нэгэ үедэ анхарал балай хандуулагдадаггүй байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, ажалай хэшээл ёhын тэдысэ үнгэргэдэг ушар дайралдадаг байhан. Ажалай урогые математикын гү, али ород хэлэнэй урогоор hэлгээд, hурагшадай ухаан мэдэсые дээшэлүүлхэ дуратайшуул бии бэлэй. Үнгэржэ ерэхэдээ, ажалай хэшээл заадаг багшанар hургуулиин ажахые даагшанарай уялгые дүүргэжэ, ажалай урогой үедэ хүбүүдые хашаа соохи шорой хамуулха, hандарhан зүйлнүүдые заhуулха ушартай болодог hэн.

Иимэ ушартай эрид шангаар тэмсэхэ шухала. Гол зорилго юуб гэхэдэ, hургуули бүхэндэ ерээдүй сагай мэргэжэлтэд hурана, тиимэhээ бэлиг шадабаряа эгээл эндэhээ гүйсэд hайнаар хүгжөөжэ, ямаршье юумэндэ ядамаггүй бэрхэ хүнүүд болохо ёhотой ха юм.

Ажалай хэшээлые үндэhөөрнь hайжаруулхые оролдонобди. Гансал ажалай урогуудые үнгэргөөд, хүдэлмэриие хизаарлanагүйбди. Энээнhээ гадна манай hургуулида «Шадамар гарнууд» гэжэ техническэ мэргэжэлэй кружок хүдэлнэ. Ямар нэгэ машинын түхеэрэлгэтэй hурагшад танилсажа, хамаг зүйлнүүдыень ониложо, оньhыень ойлгожо абана. Түрүүшээр орёо бэшэ оньhото зүйлнүүдые абажа, чертежыень нилээд анхаралтайгаар харана. Тиигэжэ хамаг хэрэгтэй детальнуудыень тоштожо, түхеэрэлгын гуримаар тааруулжа суглуулна.

Һургуулимнай эдир урашуулай хэhэн «Дэлхэйн арадуудай хани барисаан», «Эсэшэгүй гимнаст», «Совет-монгол хани барисаан», «Домогто ороhон броневик», «Манай баатар» гэжэ бүтээлнүүд республиканска выставкэдэ табигдажа, эрхим hайн сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. Тиихэдэ «Эсэшэгүй гимнаст» гэжэ бүтээл республикын мэдээжэ спортсмен, манай нютагай хүбүүн Н. С. Ивахиновта зорюулагданхай. «Манай баатар» гэжэ экспонадаа Советскэ Союзай Герой Ж. Е. Тулаевта зорюулhан байха юм. Манай hургуули республикын хүдөөгэй hургуулинууд соохоо шалгаржа, хэды жэлэй туршада түрүү hуури эзэлhэн. Үхибүүдэймнай дархалhан электро-отололгын станогой модель ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломоор шагнагдаhан байха юм.

Жэшээнь, «Домогто ороhон броневик» гэжэ модель хэхын тула түүхын хуудаhа үшөө дахин иража, Ленин багша тухай номуудые уншаhан байнабди. Ленин багшын дүрэ-зурагуудтай танилсаабди. Тиигэжэ 9-дэхи классай hурагшад Валерий Янданов, Түдэб Бандеев, Сыретор Фомкинов, Намсарай Сухаев, мүн 8-дахи классай hурагшад Саша Бузаев, Карл Сотников, Саша Таряшинов, Саша Молонов гэгшэд уран бэлигээ гаргаhан шуу.

Мүнөө манай hурагшад нэгэ доро хэды модельнуудые хэнэ. Жэшээнь, «Баабгайнар хюрөөдэгшэд» гэжэ зүйлынь одоол энеэдэтэй, шог ёгой маягтайгаар хэгдэнхэй. Гадна В. И. Ленинэй, Сүхэ-Баатарай түхэл бэеые модон дээрэ зуража хэнэ. Тэрэшэлэн үнгэтэ түмэрнүүдhээ тусхай стенд дархалжа, тэрэнээ Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевто зорюулна.

1971 ондо Москвада ажалай hуралсалай багшанарай түрүүшын конференци болоо бэлэй. Тэрэ суглаанда хабаадалсажа, яhала туhатай юумэнтэй танилсаhан, хадуужа абаhан байнабди. Жэшээнь, hуралсалай-үйлэдбэриин комбинадта ороhомнай юунhээшье үлүү байгаа. Эдир урашуулай хүдэлдэг мастерскойнууд одоо гоё даа. Хамаг хэрэгтэй юумэн булта бии. 9—10-дахи классай hурагшад жэлдээ 384 часай программаар эндэ hурана. Физикын урогто хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые жэншэдгүй гоёор хэhэн байна. Зургаан жэлэй туршада тус комбинадта зургаа мянгаhаа үлүү тэй то..., фрезеровщик, электромонтажник, слесарь болон бусад техническэ мэргэжэлэй хүнүүд hуража гарана. Бултадаа дунда hургуули дүүргэhэн үнэмшэлгэ абана. Комбинат дүүргэгшэдэй 60 процентнь мэргэжэлээрээ хүдэлнэ.

Московско областиин зарим hургуулинуудаар ябажа, ажалай ба үйлэдбэриин hуралсалтай танилсаабди. Одоо атаархахаар байна. Мастерскойнуудынь уужам hаруул, дулаан. Хэрэгтэй юумэнүүд булта бии. Хоёр-гурбан трактор, гурба-дүрбэн автомобиль, мотоцикл гэхэ мэтын техникэ үхибүүд шудалжа, ерээдүйн механизаторай мэргэжэлтэй танилсана. Хүдөөгэй hургуулинуудые промышленна предприятинууд шефтээ абажа, хэрэгтэй станогуудаар, мүн бусад зүйлнүүдээр хангана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ оронноймнай зарим заводууд hургуулиин мастерскойнуудта үгэхөөр тусгаар түхеэрэлгэнүүдые хэжэ гаргана.

Бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда орожо байhан сагта ажалай ба үйлэдбэриин hуралсалые эрид hайжаруулха, hургуулиин мастерскойнуудые хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангаха шухала. Юуб гэхэдэ, ажабайдалай, бурьялма hайхан ажалай эхин hургуулиин богоhоhоо захална ха юм.

Б. БИРБАЕВ,
Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда hургуулиин багша.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

АГААРАЙ ШЭНЭ ЛИНИ

СОФИ. Варна-Москва гэhэн рейсээр Аэрофлот агаарай шэнэ лини нээбэ. 1840 километр зайе «ТУ-134» самолет хоёр хахад час соо гатална. Москва, Ленинград айлшалхаар ерэhэн болгар туристнууд энэ шэнэ линеэр түрүүлэн нинидэбэ.

СОВЕТ-КУБЫН ХЭЛСЭЭН

ГАВАНА. СССР-эй хүдөө ажахын министерство, аграрна реформо бэелүүлхэ Кубын национальна институт эрдэм, техникын харилсаа тогтоохо тухай хэлсээ баталба. Хоёр оронoй хоорондо научна харилсаа холбооe бэхижүүлгые, хүдөө ажахын элдэб асуудалаар дүй дүршэлөө халан абахые тус хэлсээгээр хараалагдана.

СОВЕТ ЗАХИЛААР

БУДАПЕШТ. Ерэхэ түсэбтэ табан жэлэй (1970—1980 онууд) үедэ Венгриин судна, кран бүтээлгын заводой мастернууд совет захилаар тамардаг 75, портово 16 кран, хоёр мянган морин hүсэтэй 35 буксир, мүрэнүүдээр hалануудые шэрэхэ тусхай 7 судна бүтээхэ юм. Сууднанууд болон крануудай түхеэрэлгэнүүдые, моторнуудые Советскэ Союз эдэнэртэ эльгээхэ юм.

ПОЛЬШЫН МЕБЕЛЬ БҮТЭЭГШЭДЭЙ ПРОДУКЦИ

ВАРШАВА. Польшын мебельнэ промышленность продукциингаа дүрбэдэхи хубиие Советскэ Союзда худалдадаг. Столовын, кухниин гарнитурнуудые совет хүнүүд дуратайгаар худалдажа абадаг. ПНР-эй мебель бүтээгшэд ерэхэ жэлдэ хүүгэдэй, залуушуулай тусхай гарнитурнуудые гаргадаг болохо юм. Т... гэжэ Польшо хилын саана мебель ехээр худалдадаг болохонь.

ГДР-эй ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

БЕРЛИН. ГДР-эй загаhа олзоборилгын флодой жэлэй туршада бариhан загаhан хорин табан жэл соо 10 мянгаhаа 270 мянган тонно хүрэтэр дээшэлээ. Республикын загаhанай флот мүнөө 140 гаран суднатай. Далай дээрэ хүргэлгын траулер, загаhа болбосоруулгын тамаржа ябадаг заводууд, сейнернүүд тэдэнэй тоодо ороно.

ЧЕХОСЛОВАКИИН ПОДШИПНИГУУД

ПРАГА. ЧССР-эй промышленность 0,35 граммhаа нэгэ хахад тонно хүрэтэр шэгнүүртэй элдэб янзын подшипнигуудые бүтээн гаргана. Социалис бусад оронуудтай, нэн түрүүн Советскэ Союзтай Чехословакиин нягта харилсаа холбоо байгуулhан ушар энэ hалбариин хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлнэ.

УХААЛАН ЗОХЕОГШОД — ЭХЭ ОРОНДОО

БУХАРЕСТ. 1950 онhоо 1975 он болотор ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын 700 мянгаад дурадхал социалис Румынида оруулагдаhан байна. Эдэ дурадхалнуудай арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэhэнэй ашаар 15 миллиард лей сэнтэй алмалта, арьбалалта хэгдээ.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

БЕРЛИН. ГДР-эй верфьнүүдтэ бүтээгдэhэн суднанууд ашаглалгада найдамтай, hайн шанартай гэжэ олон оронодо суурхана. Росток болон Штральзундын, Висмар болон Варнемюндын корабль бүтээгшэд арадай засагай жэлнүүдэй туршада 5 миллион тонно уhа түрисэтэй 3600 судна бүтээhэн байна. Тэдэнэй олонхинь Советскэ Союз болон аха дүү бусад оронуудай худалдаа наймаанай болон загаhа барилгын флотилинуудта мүнөө алба хэнэ.

ВЕНГРИДЭ ЭГЭЭ ТОМО

БУДАПЕШТ. Венгриин электро-түхеэрэлгэ ба аппаратурын комбинадай коллектив — социалис Венгридэ урган хүгжэжэ байгаа промышленна шэнэ барилга бүхэндэ тэдэнэй оруулhан хубита бии гэжэ омогорхохол ёhотой. Венгриин электротехническэ эгээ томо предприятиин продукци оронoй арадай ажахын жара гаран hалбарида, мүн дэлхэйн 40 гаран оронодо эльгээгдэдэг.

Комбинадта жэл бүри 5 миллиард форинт сэнтэй 15 мянган ондоо зүйлнүүд гаргагдадаг.

(ТАСС).

Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай ажалшадай ажаhуудал хангадаг Сотниковой комбинадта табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, аймаг, коллектив соогоо суурхаhан хүдэлмэрилэгшэд, коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Юлия Васильевна Ведерникова (...н гарhаа), Варвара Ивановна Шубина гэгшэдые манай зураг дээрэ харанат. Тэдэнэр комбинадта хори гаран жэлдэ ажаллажа ябана. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН СУДНА БҮТЭЭЛГЫН ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай дашарамдуулан, ашаа шэрэхэ «Улан-Удэ» теплоходые болзорhоонь урид бүтээhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Балдынов Михаил Борисовичые — слесарь.
Влащенко Виктор Афанасьевичые — цехэй начальник.
Клеменищев Владимир Петровичые — судны́н модошо дархан.
Комаров Николай Николаевичые — цехэй начальник.
Розанов Николай Алексеевичые — заводой директор.
Степанов Виктор Павловичые — электро хабсаргагша.
Шаданов Георгий Прокопьевичые — слесарьнуудэй бригадир.
Шульгин Пантелеймон Поликарповичые — мастер.
Щеглаков Степан Михайловичые — үйлэдбэриин таhагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЁНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 18.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ҮБЭЛЭЙ АЖАЛДА БЭЛЭН

...обтрубопроводстрой» ...ын хабсаргагшад Тюме... хойто зүгтэ газай «мү...дые» энэ үбэлдөө доб... ёhотой юм. Үбэлэй хү...ридэ бэлдэлгэ түлэг ...а ябана. Социалис уял...даар хараалагдаhан ...hоо нэгэ hараар урид ...илометр утатай сорго ...даа. Тэрэнь Надым... газопроводой дүрбэ... ээлжээнэй участогта hаяхан эмхидхэгдэhэн оньhожоруулагдамал отряд эрхилнэ, сүүдхэ бүри 2 километр газопровод татаха хүсэтэй юм.

КПСС-эй ээлжээтэ съездын урда тээхи ажалай вахтада жагсаhан тус трестын коллектив энэ үбэлэй үедэ нёдондоной-хиhоо 30 километр үлүү газопровод татаха зорилго урдаа табинхай.

...эхи барилгашад энэ ...Обь мүрэнэй мүль... ...гуур 13 километр ...«хүүргэ» бариха, дош...хaлтай Казым мүрэ... ...толхо ёhотой. Пун... ...гэhэн участогай газо... ...й барилга үргэн да... ...тайгаар ябуулагдаха. ... бүхы хүдэлмэриие

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.
Ханты-Мансийн округ.

ДУЛМА ДАШИНАГАЙ ЖАРГАЛ

«РСФСР-эй hургуулиин габьяата багша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Дулма Дашинада hаяхан олгогдобо.

Угай малшанай Дулма басаган мүнөө Агын Буряадай национальна округой Ага-Хангилай дунда hургуулиин директорээр хүдэлнэ. Хорин табан жэлэй туршада эндэхи малшадай үхибүүдые ород хэлэ ба литературада hургажа, Пушкинай ба Толстойн, Горькиин болон Шолоховой геройнуудтай танилсуулна. Эдэбхи үүсхэлтэй багша hуралсал ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар hайжаруулха шэнэ онол арга үдэр бүри бэдэржэ байдаг заншалтай. Имагтал тэрэнэй оролдолгын ашаар буряад hургуулиин hурагшад ород хэлэ үсэд нэтэрүүгээр шудална. Энэ hургуули дүүргэгшэд дээдэ hургуулида орохо шалгалта амжалтатайгаар баридаг юм.

Дулма Дашинагай стол дээрэ Макаренкын, Сухомлинскиин, арадай гэгээрэлэй бусад мэдээжэ хүнүүдэй зохёолнууд табяатай. Нютагай Соведэй депутат Дулма Дашинада hунгагшад, hурагшадай түрэлхид элдэб асуудалтайгаар ерэжэ байдаг. Һургуулиин директор холын фермэ, отарануудаар айлшалжа, малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байха юм.

Революциин урда тээ энэ хизаарай хүн зоной арбанай юhэн хубинь эрдэм номгүй байhан hаа, мүнөө дүрбэдэхи хүн бүхэниинь hурадаг болонхой.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.
Агын округ.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Нарьян-Марай хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ округой уран бүтээлэй выставкэ нээгдэбэ.

Тус выставкэдэ табигдаhан 60 экспонат Хойто зүгтэ уран бүтээлэй урагшатай hайнаар хүгжэжэ байhаниие элирхэйлэн харуулна. Тэдэнэй тоодо эндэхи үндэhэ яhатанай национальна хубсаhан, гутал, орын арhаар оёгдоhон гоё hайхан сүүмхэ болон бусад бии. Мүн манай үеын маяг түхэлтэйгээр бүтээгдэhэн зүйлнүүд выставкэдэ табигданхай.

Эрхим сэгнэлтэ абаhан экспонадуудынь Архангельскда болохо областиин выставкэдэ табигдаха юм.

В. ТУНГУСОВ,
ТАСС-ай корр.
Ненецкэ округ.

ТУНДРЫН ЗАЛУУ ЗОХЁОЛШОД

Тундрада ажаhуугшад коряк угсаатай Алексей Лахтойн зохёолнуудтай hайса танилсаhан байха. Уран зохёолшо творческо бригадануудай бүрэдэлдэ оролсожо, округой бүхы тосхонуудаар, малай байрануудаар ябаhан юм. А. Лахтойн ба hаяхан гуурhаяа туршажа байhан поэдүүдэй, уран зохёолшодой номууд округой түб Палана посёлогто болоhон семинар дээрэ зүбшэгдэбэ. Тус семинарые Камчаткын уран зохёолшодой организаци эмхидхэhэн байна.

Совет засагай үедэ эхиеэ абаhан эндэхи бага яhатанай уран зохёолдо айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн ном хэблэгдэн гараа. «Нотаймэ» гэhэн согсолбори коряк зохёолой өөрсэ антологи болоно. Владимир Коянто гэгшын «Орын зүргөөр» гэhэн шүлэгүүдэй согсолбори, «Месяц молодых важенок» гэhэн туужа эндэхи зоной дунда мэ... болонхой.

М. ЖИЛИН,
ТАСС-ай корр.
Корягай округ.

АГААРАЙ НАЙМААШАД

Эвенкийн национальна округой ангуушад болон орошод тайгада гараба. Заримынь агнууриин хаhа эхилээ, нүгөөдүүлынь оронуудаа үбэлэй бэлшээридэ гаргажа байна. Урдань иимэ үеын эхилхэдэ, эндэхи орошод ба ангуушад хэдэн hара соо хүрэхэ эдеэ хоолоо, хубсаhа хунараа абажа ошодог hэн. Мүнөө тэдэнэй ашаан нилээд хүнгэн болоо. Ушарынь юуб гэхэдэ, Эвенкиин худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ажалаа hайнаар эмхидхэдэг болонхой.

Нүүдэл худалдаа наймаа hайнаар эмхидхэдэг болоhон Байкитска рыбкоопой коллективэй дүй дүршэл округ дотор үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Түрүүн ангуушад ба орошодтой рацяар хөөрэлдөөд, долоон хоногтоо нэгэ удаа АН-2 самолёдоор наймаашад тэдэндэ айлшална. Тиимэ самолёдууд соохоо элдэб янзын хубсаhа, овощ, фрукт, hү ба бусад продуктнуудые, ном, газетэ болон журнал худалдан абажа болохо юм. Иимээр эмхидхэгдэhэн худалдаа наймаан таатай зохид гээд нютагай зон сэ... болонхой.

А. ЩИГЛЕНКО,
ТАСС-ай корр.
Эвенкиин округ.

Спорт

РИНГ ДЭЭРЭ— ЭДИР БОКСЁРНУУД

1959 ондо түрэhэн hургуулинуудай дунда боксоор хубилдаа РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяшаг Карелиин АССР-эй ниислэл—Петрозаводск хотодо боложо дүүрэбэ. Российн Федерациин автономито республиканууд, областьнууд, хизаарнуудай, бэрхэ эдир боксёрнууд энээндэ хабаадаhан байгаа.

Тунхэнhөө Шираб Зарбуев, Захаминhаа Боря Галданов, хүүгэдэй спортын hургуулиин hурагшад Сережа Урбазаев, Енжи Лыгденов, Володя Дьячков гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадажа, республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалба.

Тинхэдээ Улаан-Үдэ хотын 20-дохи дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Володя Дьячков, Боря Галданов гэгшэд өөhэдынгөө шэгнүүртэн сооhоо шалгаржа, гурбадахи hууринуудые эзэлэн байна. Энэнь манай эдир хүбүүдэй ехэ амжалта болоно.

— Петрозаводскын ринг дээрэ гаража, Россиин Федерациин эрхим бэрхэ эдир боксёрнуудтай тулалдахадаа, хүбүүднай дүршэл шадабаритай, бар хүсэтэй, оноболтой шанга сохилтотой байhанаа харуулжа, олоной магтаалда хүртөө,—гэжэ эдэнэй hорigшо ошоhон Николай Мониев хөөрэнэ.

54 килограммай шэгнүүртэ тулалдаhан комсомолец Володя Дьячков тухай тоохожо хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэ эдиршүүлэй дунда Советскэ Союзай түрүү hуури эзэлхын түлөө Казань хотодо болоhон мүрысөөндэ хабаадахадаа, яhала урагшатай hайнаар тулалдаhэн. Гэхэ зуура, эдиршүүлэй дунда «Локомотивай» түбэй Советдэй түрүү hуури эзэлхын мүрысөөнэй Эрхүүдэ үнгэргэгдэхэдэнь, тэрэ илажа гараhан юм.

Эдэ хоёр хүбүүднай Петрозаводск хотодо сборто үлөөгдэнхэй.

СЕРЫШЕВАГАЙ ИЛАЛТА

«Этигэл найдалай кубогто» хүртэхын түлөө стол дээрэ наадагдадаг теннисээр эдиршүүлэй дунда бүхэсоюзна мүрысөөн Горький хотодо болобо.

Республикымнай хүүгэдэй спортын hургуулиин багша С. И. Орловой хүтэлбэри доро манай бэрхэ эдир теннисистнууд Сережа Черепанов, Олег Плутт, Лена Намсараева, Наташа Серышева болон бусад энэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, 32 команда сооhоо 10-дахи hуурида гараа.

Улаан-Үдын 14-дэхи hургуулиин 8-дахи классай hурагша Наташа Серышева эдэбхитэй hайнаар, шамбай солбоноор наадажа, бүхы уулзалгаараа шүүгөө, хубиин түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ илаhан байна. Тинхэдэ 4-дэхи дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша Лена Намсараева зургаадахи hуури эзэлээ. Энэнь манай теннисист басагадай ехэ илалта гээшэ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР

ХҮДӨӨГЭЙ ШАТАРШАД МҮРЫСЭНЭ

«Урожай» бүлгэмэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдөөгэй 18 шатаршад мүрысэжэ эхилбэ. Энэ бүлгэмэй эрхим бэрхэ эхэнэр шатаршадай нэгэн Татьяна Козулина нааданда хабаадалсана.

Эдэнэр гурбан бүлэг боложо хубаараад наадана. Бүлэг бүхэндэ илажа гараhан хоёр хүн түгэсхэлэй нааданда хабаадуулагдаха байна.

Гурбан наадан үнгэргэгдөө. Нэгэдэхи бүлэгтэ хүдөө ажахын техникумэй түлөөлэгшэ Л. Андреев 3 очкотой болоод, түрүүлжэ ябана. Хоёрдохи бүлэгтэ Буряадай хүдөө ажахын институдай багша Б. Мунков хоёрhоо хоёр очко абаад, урагшаа гараба. Хориhоо ерэhэн Г. Цыденмункуев мүн лэ хоёр очкотой болонхой, гэбэшье тэрэ гурбан наада үнгэргөө.

Ростгипропромсельстройн инженер Н. Маншеев, хүдөө ажахын техникумэй шатаршан В. Давыдов гэгшэд гурбадахи бүлэгтэ наадахадаа, хоёр уулзалгаhаа тус тустаа 1,5 очкотой болонхой.

ТЭНСҮҮ ШАНГА ТУЛАЛДААН

Шатараар «Спартак» бүлгэмэй Буряадай областной Советдэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй табан наадан үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай түлөөлэгшэ В. Назимов, телестудиин хүдэлмэрилэгшэ Ю. Краснов гэгшэд тус тустаа 4,5 очкотой болоод, эрхимлэжэ ябана. Манай республикын үнинэй шатаршан Б. Цыденов, 42-дохи дунда hургуулиин hурагша О. Игнатов гэгшэд 4—4 очко абажа, удаадахи hууринуудта гараба.

В. МАМИЛОВ.

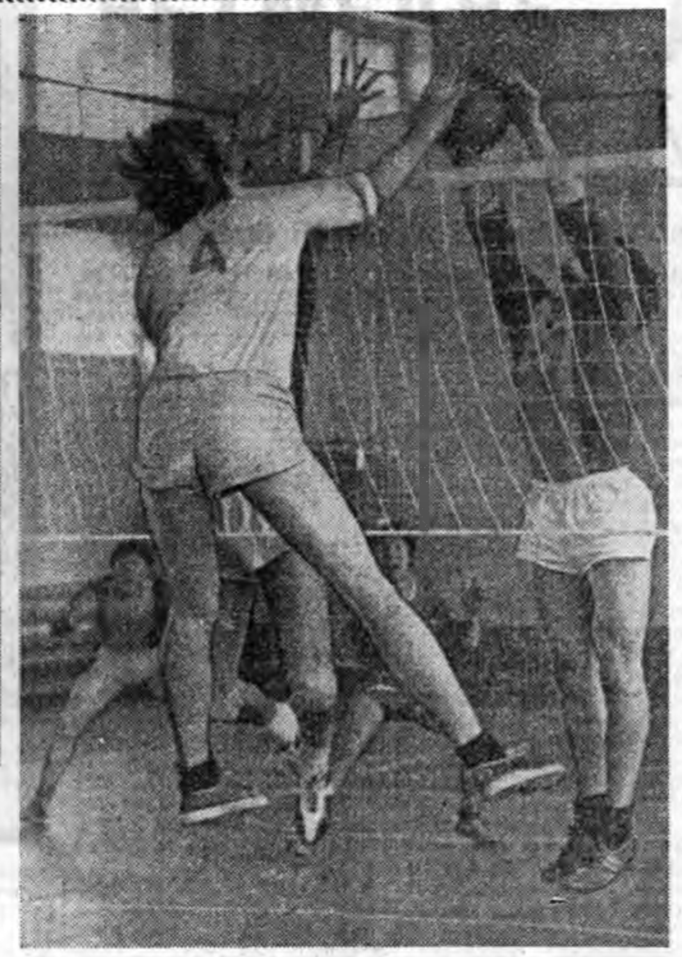

ФОТО МЭДЭЭСЭЛ

Улаан-Үдэ хотын дээдэ hургуулинуудай дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө волейболоор мүрысөөн эхилээ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Зүүн-Сибириин технологическа институдай. Буряадай хүдөө ажахын институдай хоорондо болоhон мүрысөөнэй үедэ.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фототекст.

БАРИЛДААШАДНАЙ ОЛИМПИАДАДА БЭЛДЭНЭ

Дүрэ буляалдаата, классическа ба самбо барилдаануудаар дэлхэйн түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнэй сентябрь hарын тэн багта Минск хотодо болоходонь, манай спортсменүүд хэзээ хэзээнэйхиhээ амжалтатай hайнаар наадаhан байна. 30 барилдаашд сооhоо ойрдоол 3-иинь медальда хүртэжэ шадаагүй. Гурбан зүйлэй барилдаагаар туйлагдаhан дүнгүүдые харахада, бүришье амжалтатай hайн байна: 20 алтан, 6 мүнгэн, 1 бронзо медаль.

Олон оронуудай суглуулагдамал командануд гол түлэб бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашадые Минск хотын мүрысөөндэ табиhан байна. 1976 ондо Монреальда болохо Олимпийскэ нааданда хабаадаха аргатай залуу барилдаашадые Болгариин, ГДР-эй, Финляндиин, Югославиин, Румыниин, командануудта харабабди. Тиихэдэ СССР-эй суглуулагдамал командада нилээд олон залуу барилдаашад ороhон байха юм.

— Эгээл иимэhээ манай командын амжалта илангаяа үнэтэй сэнтэй байна — гэжэ классическа барилдаагаар манай суглуулагдамал командын ахалагша тренер Виктор Игуменов намда хөөрөө hэн. — Найман барилдаашаднай чемпионууд болоо, харин 20 наhатай, хүндэ шэгнүүртэй Александр Колчинский мүнгэн медаляар шагнагдаа. Тиигэжэ Монреальда болохо Олимпиадын урда тээ яhала hайн бэлэдхэлтэй байhанаа харуулбабди. Хэрбээ урдандаа СССР-эй суглуулагдамал командада 52 ба 62 килограммай шэгнүүрнүүдтэ бэлигтэй бэрхэ барилдаашадай дутадаг байгаа hаа, харин hүүлэй үедэ хүндэ шэгнүүртэ хангалтагүй байдалтай болонхойбди. Гэбэшье национальна командамнай жэгдэ hайн болонхой.

Владимир Зубков, Фархад Мустафин, Шамиль Хисамутдинов, Виталий Константинов, Нельсон Давидян, Валерий Резанцев гэгшэд Минскын ковёр дээрэ гоё hайхаар барилдажа, спортдо дуратайшуулые баярлуулhан байна. Эдэнэртэй хамта Колчинский СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Олимпиадада хабаадаха юм.

СССР-эй Барилдаанай федерациин үүсхэлээр зохёогдоhон шэнэ гуримаар дүрэ буляалдаата барилдаашад мүрысэбэ. Тиигэжэ эдэнэй наадан бушуу түргэн, эршэтэй, hонирхолтой болоhон байна.. Эдэбхитэй, эрэлхэг зоригтой, заабол илажа гараха гэhэн хүсэлэнтэй барилдаашадта шэнэ гурим илангаяа hайшаагдаа.

— Имагтал иимэ спортсменүүд Олимпиадада амжалта туйлаха аргатай байна, — гэжэ гурбан Олимпиадын чемпион Александр Медведь хэлэнэ. Тэрэ чемпионадай үедэ ФИЛА-гай Алтан тэмдэгээр шагнагдаhан байгаа. Манай чемпионууд Руслан Ашуралиев, Павел Пинигин, Леван Тедиашвили, мүн ФРГ-hээ Адольф Зегер, Монголhоо Хорлогийн Баянмунх, японец Масао Араи гэгшэд шэнэ гуримаар барилдахадаа, эгээл бэрхэнүүд байба гэжэ Медведь тэмдэглээ. Манай хүндэ шэгнүүртэй барилдаашан Сослан Андиев дүрэ шадабари ехэтэй, айхабтар хүнгэн солбон, бушуу түргэн спортсмен байhанаа харуулаа гээд тэрэ онсолон заахан байна.

Классическа барилдаашадтал адли, найман самбистмнай алтан медальда хүртөө. Тиихэдэ хоёр хүн мүнгэн медаляар шагнагдаа. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, самбо барилдаан хадаа совет мэргэжэлтэдэй зохёоhон ёhо гуримтай барилдаан болоно. Тэрэ уласхоорондын оршондо hаяшагай мэдэрэгдээ hэн. Зүгөөр энэ удаада манай барилдаашадта шанга тэмсэл үзүүлэгдэhэн байна. Литва яhанай Чеславас Езерскас, узбек Сабир Курбанов, украин Михаил Юнак болон бусад баатар хүбүүднай Минск хотодо гоё hайхан дүршэл шадабари, онол арга харуулжа, чемпионууд болоhон байна. Гэхэ зуура, болгар, румын, япон барилдаашад ехэ арга боломжотой байhанаа харуулба. Англичанин Моррис Аллен, монгол Мунх Пунцаг гэгшэд дэлхэйн чемпионууд болоо. Самбо барилдаанай дэлхэйн элдэб оронуудта хүгжөөгдэжэ байhыень Белоруссиин ниислэл хотодо үнгэргэгдэhэн мүрысөөн элирхэйлэн гэршэлбэ. Тиигэжэ 1980 ондо Москвада үнгэргэгдэхэ Олимпийскэ нааданай программада оруулагдаха эрхэдэ хүртэхэ байhанаа самбо барилдаан Минскдэ гэршэлhэн байна.

Классическа ба дүрэ буляалдаата барилдаашаднай 1976 оной Олимпийскэ нааданда ямар бэлэдхэлтэй байhанаа туршан шалгаба гээшэ. Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай барилдаашадай булюу байдалтай, hайн бэлэдхэлтэй байhыень Белоруссиин ниислэл хотодо болоhон мүрысөөнүүд харуулба.

Владимир ВАТУТИН.
(АПН).

ПХЕНЬЯН

Хани барисаанай, харилсаа холбооной аша туhада

ТАСС

Корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Чи Чхан Ик Совет посольстводо болоhон уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүлгэмэй байгуулагдаhаар 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээhэн амаршалга, Арадуудай хани барисаанай орденоор бүлгэмые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые толилолго гайхамшагта хэрэг болоно гэжэ мэдүүлбэ.

Л. И. Брежневэй амаршалгын телеграмма, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ хадаа хоёр ороной хани барисаае бэхижүүлхын, хоёр арадай хоорондоо үгээ ойлголсолгые улам гүнзэгырүүлхын тула бүлгэмэй 30 жэл соо хэhэн бүхы хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэhэн ушар болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Марксизм - ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлэн, хоёр ороной аша туhада Советскэ Союзай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо саашадааь хүгжөөхын тула корей-совет хани барисаанай бүлгэм саашадаашье бүхы хүсэеэ элсүүлхэ юм гэжэ Чи Чхан Ик хэлэhэн байна.

ВАРШАВА

Варшавада уулзалга болобо

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек ПОРП-ын ЦК-гай уряалаар Польшодо ерээд байhан ПКП-гэй Генеральна секретарь А. Куньялтай уулзаба.

Хөөрэлдөөнэй үедэ Э. Герек Польшодохи социалис байгуулалтын ябаса тухай, ПОРП-ын VII съездэ бэлэдхэл тухай ПКП-гэй Генеральна секретарьта мэдээсэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин Португалида ерэлгэ, Португалиин Республикын Президент Ф. да Кошта Гомешой ПНР-тэ ерэлгэ Польшын ба Португалиин хоорондохи харилсаае амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй ябуулгануудые нэгэдүүлхэ, Европын Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие hайшаан дэмжэжэ байhанаа аха дүү хоёр партиин түлөөлэгшэд баталба.

ХИЛЫН СААНАhАА

Телефон Телеграф Радио

ГАВАНА

СЪЕЗДДЭ БЭЛДЭЛГЫН ШУХАЛА ШАТА

ТАСС

Партийна организацинуудай тоосоото hунгуулиин суглаанууд, конференцинүүд бүхы Куба соогуур боложо байна. Эдэнь Кубын Компартиин нэгэдэхи съездэ бэлэдхэлэй шухала шата болоно. Энээнэй үедэ Кубын Компартиин, залуу коммунистнуудай Союзай ба ниитын бусад эмхинүүдэй шэн габьяатай оролдолгын ашаар туйлагдаhан амжалтанууд, ажалшадай эршэ зориг элеэр харуулhан байна гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Рауль Кастро Матансас хотодо журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Партиин съездын хүндэлэлдэ абаhан хубиингаа гү, али хамтынгаа уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ Кубын ажалшадай айхабтар ехэ харюусалгатайгаар хандажа байhан тухайнь тэрэ тэмдэглэбэ.

Партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үе үе болоод лэ партиин гэшүүдэй урда тоосодог байна гэжэ Р. Кастро үргэлжэлүүлээ. Хүтэлбэриин hунгалта, ажал ябуулгын саашанхи хараа шэглэлые тодорхойлолго — эдэ бүгэдэ демократическа централизмын гол ёhонуудта үндэhэлhэн арга нүхэсэл болоно.

ПАРИЖ

ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүд хадаа шахардуу байдалые саашадань hулаpуулгын шухала удха шанартай хэрэг болоно гэжэ «Франци — СССР» гэдэг бүлгэмэй президентскэ Соведэй гэшүүн Раймон Маркье ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Эдэ бүгэдэ амгалан гуримаар зэргэ оршохо, ниитын ба социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоо тогтоохо хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлнэ.

Фашизмые hамна бута сохижо, «хүрин тахалай» аюулhаа бүхы дэлхэйн арад түмэниие аршалhан Советскэ Союзай хүн зоной гитлеровскэ Германиие бута сохижо, илалта туйлаhаар 30 жэлэй ойе түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй тэмдэглэhэн энэ жэлдэ ниитэ Европын зүблөөнэй үнгэргэгдэhэниинь онсо удха шанартай байна гэжэ Маркье тэмдэглээ.

Амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёhонуудые, уласхоорондын харилсаае улам батадхаhан Хельсинкидэхи зүблөөндэ хабаадагшадай hайшаан абаhан түгэсхэлэй акт гүрэнүүдэй ба арадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэлэл оролдолгоёо ямар асуудалда хабаадуулха ёhотой байhыень элирхэйлээ.

БУДАПЕШТ

Португалиин коммунистнуудтай hанал нэгэтэй

ТАСС

Фашизмые hэргээжэ, Португалиин дотоодын хэрэгүүдтэ империалис гүрэнүүдэй зүгhөө хамааралсаха ябадал хангаха, түрүү хүгжэлтын замаар ороноо дабшуулгада политическэ, экономическа ба сэрэгэй хэрэгсэлнүүдээр тойбо татаха зорилготой контрреволюционно хүсэнүүдэй Португалида хэhэн хорото муухай ябуулгануудые Венгриин коммунистнууд эрид буруушаана гээд ПКП-гэй Генеральна секретарь А. Куньялай ВСРП-гэй ЦК-гай уряалаар Венгридэ ерэhэн тухай эндэ толилогдоhон мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Эндэ ерээд байха үедөө А. Куньял ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадартай уулзажа хөөрэлдэhэн байна.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хани барисаан, эдэнэй нэгэдэл ехэ удха шанартай байна гээд ВСРП, ПКП тоолоно гээд мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлдэхэ хүдэлмэриие эдэнэр эдэбхитэйгээр дэмжэнэ. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын, гол ёhонуудта үндэhэлдэг ВСРП-гэй, ПКП-гэй аха дүү ёhоной хани барисаае хоёр партиин түлөөлэгшэд үндэрөөр сэгнэбэ.

ДЕЛИ

Индиин правительство буруушаана

ТАСС

Индиин ба Бангладешэй хилэ дээрэ зэбсэгтэ хёмороон болобо, Инди Бангладештэ зэбсэгтэ добтолго хээ юм ха гэхэ мэтэ худал хуурмаг, хара hанаатай мэдээсэлнүүд Америкын хэблэлдэ толилогдоhон байгаа. Эдэ бүгэдые Индиин правительствын түлөөлэгшэ эрид буруушааба. Иимэрхүү мэдээсэлнүүдые «Вашингтон пост» газетэ толилhон, ЮПИ агентство дамжуулhан байгаа.

Индиин ба Бангладешэй хилэ дээрэхи байдал амгалан тайбан, аалин намдуу байhаар. Пассажирска ба ашаанай транспорт энээгүүр гарана.

Индиин ба Бангладешэй хоорондохи харилсаае улам шахардуу болгохые хүсэhэн хархис этэгээдүүд иимэ худал хуурмаг үгэнүүдые тараадаг байна гээд правительствын түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

ЛУАНДА

Анголодо шахардуу байдалтай

ТАСС

Анголодохи сэрэгэй байдал урдынхидал мэтэ орёо түбэгтэй, шахардуу шанга байhаар. Энэнь залуу республикын политическэ бүхы байдалые тодорхойлно.

Түбэй ба хойто фронтнууд дээгүүр илангаяа түгшүүрилтэй. ФНЛА-гай, УНИТА-гай зүгhөө тэмсэдэг хархис хүлhэншэдэй подразделенинүүд Урда Африкын армиин, Португалиин урдын колониальна армиин кадрова офицернүүдhээ, сержантнуудhаа, солдадуудhаа бүридэнэ. Эдэнэр ниислэл хото худар дугташалдажа байна. Эдэниие дэмжэдэг ЮАР-ай ба Заирай правительстванууд шэнэ хүсэнүүдые Ангало худар эльгээнэ. Агаараар, уhан ба хуурай газар дээгүүр эдэ сэрэгүүдые шухала хэрэгтэй бүхы юумээр хангана. Тиигээгүй hаань, ФНЛА-гай, УНИТА-гай отрядууд үни хада хосорон hалаhан байха бэлэй.

Мүнөө үедэ хүлhэншэдэй хоёр колонно бронетранспортёрнуудаар, ехэ буунуудаар, авиацяар дэмжэгдэн тэмсэхэдээ, олохон сэрэгшэд ба ехэ техникээ гээбэшье, Луандаhаа зүүн-урдуур байдаг Габела, Кибала хотонууд тээшэ добтолжо байна. Эдэ хотонуудые холбоhон харгы дээгүүр республикын национальна армиин ба хүлhэншэдэй отрядуудай хоорондо шанга тэмсэл болоно.

ДЕЛИ

Индира Гандиин хэлэhэн үгэ

ТАСС

Индиин премьер-министр Индира Ганди үгэ хэлэхэдээ, Индидэ демократи хизаарлагдана гэхэ мэтээр худал хуурмаг үгэ хүүр гаргадаг оронуудай хараа бодолые эрид буруушааба.

И. Ганди Хайдарабадта болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, демократиин талаар эдэ оронууд Индиие hургаха ямаршье эрхэгүй гэжэ мэдүүлээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэнэр диктаторска ёhо гуримуудые баримталдаг, хуулиин үндэhөөр hунгагдаhан правительствануудые унагаадаг, хүн зониие алаха хюдахын тула зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ондоо гүрэнүүдтэ худалдадаг байна.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

ГАЗАРАЙ ГҮН РУУ 7,5 КИЛОМЕТР ГҮНЗЭГЫДЭ

Долинско үрэмдэлгын управлениин О. И. Жарскиин хүтэлбэрилдэг түрүү бригада орон доторхи эгээл гүнзэгы 1-дэхи Шевченковэ гэжэ скважинада 7,5 километр гүнзэгыдэ үрэмдэлгэ хэбэ. Даабаряа болзорhоонь hураггүй урид дүүргэжэ, 250 мянга гаран түхэригэй арьбалалта хээ.

Иимэ гүнзэгыдэ малталга хэхэдээ, Карпадай нефтээр баян районой хангалтагүй багаар шэнжэлэгдэhэн хэбтэшые элирүүлхэ арга олгоhон байна. Эрдэмтэдэй багсаамжалhаар, энэнь нефтиин ба газай шэнэ нөөсэнүүдые элирүүлхэдэ туhалха юм.

Үрэмдэлгын онсhон техникэ бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай мэргэжэлтэд проходчигуудта ехэ туhаламжа үзүүлээ. Забой хэдэг двигательнүүдэй — турбобурнуудай туhаламжаар эндэ 5500 метр гүнзэгыдэ үрэмдэлгэ хэгдэhэн байна. Удаань роторно аргаар үрэмдөө hэн. Манай Эсэгэ ородо бүтээгдэhэн шэб шэнэ түхэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар амжалта туйлагдаhан байна.

О. И. Жарскиин бригада өөhэдынгөө амжалтые КПСС-эй XXV съездэ зорюулна.

9 МЯНГАН ОНДОО ГАЗЕТЭ СУГЛУУЛБА

КУЙБЫШЕВ хотодо ажаhуудаг А. С. Ханчин дэлхэйн олон арадуудай хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараhан ондо ондоо 9 мянган газетэ суглуулhан байна. 1740 оной августын 15-да барлагдажа гаргагдаhан «Санктпетербургские ведомости» гэжэ эгээл эртэ урдын газетын нэгэ номерые hаяхан тэрэ олобо.

РСДРП-гэй программын проектын хэблэгдэhэн «Искра» газетын номерые гамтай нарин наар хадагалжа байдаг юм. Элдэб нэрэнүүдтэйгээр хэблэгдэн гараhан «Правда» газетэдэ тусхай таhаг зорюулагданхай.

«Самарска газетын» өөрсэ шухаг нэгэ хэhэг бии юм. Иегудиил Хламида гэжэ гараа табиhан залуу Горькиин фельетонууд эндэ толилогдонхой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнай үедэ гараhан газетэнүүд угаа hонирхолтой байна. Эдэнэй зариманиинь дайсанай ара талада партизанай отрядуудта хэблэгдэн гараhан байха юм.

А. С. Ханчин суглуулбаринуудайнгаа жасаhаа газетэнүүдэй выставкэ заводуудта, библиотекэнүүдтэ, hургуулинуудта ходо ходо эмхидхэдэг байна.

ТЭРЭ ГЭРТЭ СОЛДАДЫЕ ХҮЛЕЭНЭ...

ВОЛОГОДСКО областиин зүүн хубиин hуурин тосхонуудаар ноябрь hарада бишыхан ёлконууд гэрэй оройдо ялар...

Юунэй тулада хэн эдэ ёлконуудые шэмэглэбэ? гээшэ? Юуб гэхэдэ, шэнэ жэл болотор үшөө үды ха юм.

Нютагай хүн зон гайхаhан асуудалдамнай иигэжэ харюусана:

— Хүбүүдээ армида үдэшэнэбди. Ямар басаган хүбүүндэ дуратайб, тэрэнэйчээ гэрэй оройдо бишыхан ёлко шэмэглээд табидаг. Энэнь хүлеэжэ гэhэн удхатай бшуу.

Хэр угhаа хойшо иимэ ёhо заншал эндэ тогтонхой. Залуу сэрэгшын холын аянда гараха даhань гү, али Эхэ оронсо хамгаалхаяа ошоходонь, инаг гансань гэртээ үлэхэдөө, үнэн сэхэ байhанай hүлдэ тэмдэг болгон, гэрэйнь оройдо ёлко шэмэглэн табидаг байна. Оройдоол хоёр хүн: албанhаа бусажа ерэhэн хүбүүниинь гү, али тэрэнэй дуратай басаганиинь байшан гэр дээрэhээ ёлко абажа шадаха.

КАРФАГЕНЭЙ ҮЕ САГТА... НАРКОТИГУУДЫЕ ХУДАЛДАДАГ БАЙГАА

МАНАЙ ээрын урда тээхи III зуун жэлэй үеын карфагенска ондосын үлэгдэлнүүдые Сицилиин Марсал хото шадар далайн уhанай бёорhоо археологууд гаргахадаа, гашиитай хоёр онhарта оложо, гайхан тагнаба.

Манай ээрын урда тээхи III зуун жэлэй үеын онгосые олохо гээшэ айхабтар hонирхолтой юумэн гээшэ ааб даа. Энэнь пуническа дайн байдаанай үеэр далай дээрэхи хүсэн түгэс гүрэн — Карфагенэй хүгжэлтэ тухай ехэ юумэ мэдэжэ абаха арга олгоно.

Италиин археологуудай hанамжын ёhоор, Сицилиин эрьенүүд шадар олдоhон эртэ урдын керабль дээрэ ...

бии байлга Карфаген Европын оронуудтай худалдаа наймаа үргэнөөр хэдэг байгаа гэжэ гэршэлнэ. Африка түбиин оронуудhаа бусад эд бараа болон эдлэл хэрэгсэлнүүдhээ гадна наркотигууд Римэй империи абаашагдадаг байгаа бшуу.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Коммунизмын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ» — М. И. Калининай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулhан баярай суглаанhаа. «КПСС-эй XXV съездэ — эрхим угтамжа» — суглуулбари. ТАСС-ай hүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хүдэлмэриингээ гурим улам нарижуулха» — Бэшүүрэй районно партийна конференциhээ тэмдэглэлнүүд. «Совет орон», шэнэ hонин» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. «Габьяата эрдэмтэн, эмхидхэлшэ» — Д. Лубсановай статья. «Дэлхэйн арадай гэмнэлгэ» — АПН-эй материал. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Финляндиhаа тэмдэглэлнүүд» — В. Харахиновай корреспонденци. Элдэб hонинной суглуулбари. Сонсхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — Украиныn студиин баримтата фильмнүүдэй программа. 11.00 — А. М. Горький. «Итали тухай домогууд». 11.30 — «Шатарай hургуули» (үнгэтэ). 12.00 — Хүнэй ябадал ба тэрэнэй эрхэ тухай хөөрэлдөөнүүд. 12.30 — С. Михалков. «Ленинэй музей соо». 13.00 — «Бүхэсоюзна староста». М. И. Калининай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо. 13.00 — «Спортлотогой тираж» (үнгэтэ). 13.40 — «Хүүгэдтэ — фильм». «Армия Трясогузки снова в бою» — уран hайханай фильм. 15.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 15.30 — СССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй Венгридэ харуулhан концерт (үнгэтэ). 17.20 — 17.30 — Забhарлалга. 17.30 — «Шагарай hургуули» (үнгэтэ). 18.00 — «Композитор Бетховен» (нэгэдэхи дамжуулга). 18.30 — «Время» 19.00 — Д. Шостакович. «Дүрбэдэхи квартет». 19.25 — «Человек с другой стороны» — уран hайханай фильм. 21.00 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 21.15 — «Пропагандистнар болон шагнагшадта туhаламжа» (буряадаар). 21.35 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 21.50 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «КПСС-эй гадаадын ба дотоодын политикын таhаршагүй холбоон». 22.20—22.30—Забhарлалга. 22.30—«Конец Любавиных» — уран hайханай фильм. 24.00 — «Время».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Хүгжэм» — теле-согсолбори. 20.25 — Телепанорама. 20.45 — «Техникын мэдээсэлнүүдэй суглуулбари».

«Орбита». 21.20. — «Композитор Бетховен» (нэгэдэхи дамжуулга).

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-31, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.